

I. STIRI PE SCURT

Intergrare Europeană

- Andrei Stratan s-a Întâlnit cu Delegația Consiliului Europei. MAEIE. 19.05.2009.
- Polonia Consideră că Chișinăul și Bucureștiul Trebuie să Discute. Infotag. 22.05.2009.
- Acordul UE cu RM Va Fi Condiționat de Ridicarea Vizelor Pentru Cetățenii Români. Info-Prim Neo. 21.05.2009.
- Summitul UE - Rusia se Termină cu un Eșec pe Toată Linia. Radio Europa Liberă. 22.05.2009.
- Președintele României Traian Băsescu: "UE și Rusia Trebuie să Construiască Împreună Sferă de Încredere, și Nu Sferă de Influență" Hotnews. 26.05.2009.
- Adunarea Parlamentară a NATO a Adoptat o Declarație Privind Situația din Moldova. Jurnal TV. 26.05.2009.

România– Republica Moldova

- Declarația Guvernului RM Referitor la Relațiile Moldo-Române. Guvernul RM. 19.05.2009.
- Senator Român Face Apel Pentru Susținerea Presei Democratice din Moldova. Hotnews. 21.05.2009.
- Cristian Diaconescu: Exercițiile Provocatoare Nu-și Au Niciun Fel de Succes. Interlic. 22.05.2009.
- Vladimir Voronin Atacă România prin Ecolul Moscovei. Interlic. 25.05.2009.
- Traian Băsescu : Acordarea Cetățeniei Române Se Va Face Tot Mai Repede. Interlic. 28.05.2009.
- Președintele României Nu Vine la Chișinău. Interlic. 28.05.2009.
- Iurie Rosca a Cerut României să Semneze Tratatul Politic de Bază cu R. Moldova. Infotag. 28.05.2009.

Rusia – Republica Moldova

- Vladimir Putin a Confirmat Sprijinul Moscovei Pentru Autoritățile de la Chișinău. Interlic. 22.05.2009.
- Rusia s-a Adresat UE să Nu Facă Presiuni Asupra Moldovei. "Novosti - Moldova". 22.05.2009.
- Zinaida Greceanii a Multumit Rusiei Pentru Sustinerea Moldovei. Infotag. 22.05.2009.
- Vladimir Voronin: „Relațiile Moldovei cu Rusia Sînt Trainice și cu Perspectivă Mare”. Infotag. 25.05.2009.

- Președintele Rusiei, Dmitri Medvedev, l-a Felicitat pe Vladimir Voronin. Infotag. 25.05.2009.
- Întrevedere Andrei Stratan – Ambasadorul Rusiei în RM Valerii Kuzmin. MAEIE. 26.05.2009.
- Moscova Critică Dur Declarațiile Președintelui Băsescu de la Forumul Economic UE-Rusia. Interlic. 27.05.2009.
- Ambasadorul Rusiei la Chișinău a Cerut Oficializarea Limbii Ruse în Moldova. Unimedia. 28.05.2009.

Cooperarea Regională

- Prim-ministrul în Exercițiu, Zinaida Greceanii, a Participat la Summitul Șefilor de Guvern din CSI. Guvernul RM. 22.05.2009.
- Zinaida Greceanii: CSI Este o Oportunitate de Dialog. Novosti – Moldova. 22.05.2009.
- Zinaida Greceanii a Avut Întrevederi cu Omologii săi din Belarus, Federația Rusă și Kazahstan. Guvernul RM. 22.05.2009.

II. OPINII, COMENTARIIL, INTERVIURI

1. Ministrul de Externe Andrei Stratan Despre Relațiile Moldo-Române. Radio Europa Liberă. 20.05.2009.
2. Ex-Ministrul de Externe Nicolae Cernomaz Despre UE și Tensiunile Moldo-Române. Radio Europa Liberă. 21.05.2009.
3. Dan Dungaci: Rusia Întreține Conflictul Dintre Moldova și România. Interlic. 22.05.2009.
4. Vlad Lupan: Federația Rusă este Îngrijorată că Moldova Va Părăsi Spațiul Său de Influență. Imedia. 22.05.2009.
5. Victor Chirilă: Moscova Urmărește să Denigreze Atât UE, cât și Ideea de Integrare Europeană. Imedia. 22.05.2009.
6. Nicu Popescu Despre Declarația Adunării Parlamentare a NATO Referitor la Moldova. Imedia. 28.05.2009.
7. Iurie Leancă: „Integrarea Europeană Este un Proiect Eminamente Geopolitic”. Timpul. 15.05.2009.
8. Andrei Popov : Parteneriatul Estic o Nouă Treaptă, Calitativ Superioară, în Relația cu UE. Radio Europa Liberă. 11.05.2009.
9. Victor Chirilă, Director de Programe APE: Autoritățile Moldovene Sunt Sortite să Țină Cont de Rezoluția Parlamentului European cu Privire la Moldova. Info-Prim Neo. 13.05.2009.
10. Rusia Nu Mai Este Cea Mai Mare Putere din Spațiul Post-Sovietic. Revista 22. 21.05.2009.

I. ȘTIRI PE SCURT

- 19 mai** Viceprim-ministrul Andrei Stratan, Ministru al Afacerilor Externe și Integrării Europene, a avut o întrevedere cu delegația Grupului de Raportori pentru Democrație a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei
- 19 mai** Declarația Guvernului RM Referitor la Relațiile Moldo-Române
- 22 mai** Prim-ministrul în exercițiu, Zinaida Greceanîi, a participat la summitul șefilor de Guvern din CSI, ce avut loc la Astana, Kazahstan
- 22 mai** Prim-ministrul în exercițiu, Zinaida Greceanîi a avut, la Astana, întrevederi cu omologii săi din Belarus, Federația Rusă și Kazahstan
- 26 mai** Adunarea Parlamentara (AP) a NATO a adoptat, la reuniunea de la Oslo, o declarație privind situația din Republica Moldova
- 26 mai** dl Andrei Stratan, Viceprim-ministru, Ministru în exercițiu al Afacerilor Externe și Integrării Europene, l-a primit pe dl Valerii Kuzmin, Ambasador Extraordinar și Plenipotențiar al Federației Ruse în Republica Moldova
- 26 mai** dl Valeriu Ostalep, Viceministrul Afacerilor Externe și Integrării al Republicii Moldova, a participat la lucrările Conferinței internaționale „Politici de stabilitate în regiunea Mării Negre”, organizată la Berlin de către Centrul Marshall, în cooperare cu Ministerul federal al Afacerilor Externe al Germaniei

Integrarea Europeană

- **Andrei Stratan s-a Întâlnit cu Delegația Consiliului Europei. MAEIE. 19.05.2009.**

Viceprim-ministrul Andrei Stratan, Ministru al Afacerilor Externe și Integrării Europene, a avut, la 19 mai, o întrevedere cu delegația Grupului de Raportori pentru Democrație a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei. Delegația, condusă de Eberhardt Kölsch, Ambasador, Reprezentant Permanent al Germaniei pe lângă Consiliul Europei, a inclus șefii misiunilor diplomatice acreditați la Strasbourg ai Austriei, Cehiei, Poloniei, Lituaniei, Ungariei și membri ai Secretariatului Consiliului Europei. Grupul de Raportori a avut ca scop de a se documenta cu privire la situația din Republica Moldova, în special în contextul evenimentelor ce au succedat alegerile parlamentare din 5 aprilie. Ambasadorul Kölsch a subliniat că, la sfârșitul vizitei, va fi elaborat un raport cu concluzii și recomandări. Totodată, membrii delegației s-au interesat de relațiile Moldovei cu țările vecine și de prioritățile politicii externe, în special în contextul Parteneriatului Estic. Ministrul de externe moldovean a reiterat că, indiferent de circumstanțe, integrarea europeană a fost și rămâne obiectiv prioritar al Republicii Moldova și a solicitat asistența partenerilor europeni în vederea demarării negocierilor unui nou acord între Moldova și Uniunea Europeană.

<http://www.mfa.gov.md/noutati/473469/>

- **Polonia Consideră că Chișinăul și Bucureștiul Trebuie să Discute. Infotag. 22.05.2009.**

Chisinaul si Bucurestiul trebuie sa continue discutiile in privinta statutului frontierei comune, se spune intr-un comunicat al biroului de presa al MAE al Poloniei. Polonia considera ca atingerea unei hotariri legislative in acest sens, care va avea caracter de respectare obligatorie, ar aduce mult bine in crearea si promovarea imaginii pozitive a Romaniei in Uniunea Europeana. In cadrul intrevederii din 20 mai de la Varsovia a ministrului de externe polon, Radoslaw Sicorski, cu ministrul de externe roman, Cristian Diaconescu, Polonia a propus Romaniei sa normalizeze relatiile cu Republica Moldova prin intermediul negocierilor si incheierii Tratatului de frontiera. Polonia considera ca revenirea ambasadorului Moldovei la Bucuresti si cel al Romaniei la Chisinau poate contribui la purtarea negocierilor privind frontiera de stat si la incheierea tratatului respectiv.

- **Acordul UE cu RM Va Fi Condiționat de Ridicarea Vizelor Pentru Cetățenii Români. Info-Prim Neo. 21.05.2009.**

Noul acord al Uniunii Europene (UE) cu Republica Moldova va fi categoric condiționat de anularea regimului de viză pentru cetățenii României, a declarat ministrul român de externe, Cristian Diaconescu la videochat-ul Realitatea TV. Potrivit oficialului român, impunerea de vize cetățenilor români este un "gest inadmisibil" fără argumente juridice. Cu referire la declarația lui Vladimir

Voronin, potrivit căruia "Băsescu (Traian Băsescu, președintele României, n.r.) este un individ scăpat de sub control de UE", Diaconescu a comentat că Uniunea Europeană nu este un "șef" al României. România este membru cu drepturi depline, care dorește să participe la un proces decizional în cadrul uniunii. "UE nu e o instituție care tutează România, ci o instituție care tutează parteneriatul estic, care înseamnă și sume mari de bani puse la dispoziția a șase state din partea estică a uniunii. Și vreau să comunic și domnului Voronin că fondurile strânse în UE pentru sprijinirea democrației provin și din impozitele românilor", a declarat Diaconescu. [...]

- **Summitul UE - Rusia se Termină cu un Eșec pe Toată Linia. Radio Europa Liberă. 22.05.2009.**

D. Medvedev: „Nu vrem ca Parteneriatul estic să se transforme într-un parteneriat împotriva Rusiei” Președintele Rusiei a criticat planul Uniunii Europene pentru întărirea legăturilor cu șase foste republici sovietice. Dmitri Medvedev a vorbit după un summit ruso-european ținut în orașul Habarovsk din Extremul Orient rus și menit să netezească asperitățile din relația bilaterală. La Habarovsk, președintele Cehiei Václav Klaus, țara căruia deține președinția rotativă a Uniunii Europene, a încercat să spulbere temerile lui Dmitri Medvedev. Klaus a spus că Parteneriatul Estic este pentru lucruri pozitive, nu împotriva cuiva și mai cu seamă nu împotriva Rusiei. Însă încercările președintelui ceh n-au dat rezultat. După cum s-a exprimat președintele rus: „Am încercat să ne lăsăm convinși, dar până la urmă n-am reușit”. Parteneriatul Estic prevede relații economice și politice mai strânse cu cele șase foste republici sovietice, Ucraina, Moldova, Georgia, Armenia, Azerbaidjan și Belarus dacă fac reforme și întăresc democrația. „Dorim să sprijinim prosperitatea și stabilitatea în aceste țări”, a spus președintele Comisiei Europene Jose Manuel Barroso. Dar Rusia vede în inițiativa Uniunii Europene o tentativă de a-și crea o sferă de influență în fostul spațiu sovietic. La Habarovsk, unde reprezentanții Uniunii Europene au ajuns după un zbor de 10 ore, liderul rus a spus că acest loc a fost ales pentru summit în mod intenționat. A fost o șansă pentru oaspeți „să aprecieze cât de mare este Rusia”, a spus Medvedev. Dar în afară de aceasta, reuniunea a arătat și cât de mari sunt divergențele între Rusia și Uniunea Europeană. Toate problemele

principale din relația bilaterală au rămas nerezolvate: de la securitate la cooperarea energetică și comerț.

- **Președintele României Traian Băsescu: “UE și Rusia Trebuie să Construiască Împreună Sferă de Încredere, și Nu Sferă de Influență” Hotnews. 26.05.2009.**

La 26 mai, în timpul deschiderii lucrărilor Forumului Economic Europa-Rusia, președintele Traian Băsescu a rostit un scurt discurs în care a punctat principalele chestiuni de pe ordinea de zi. Astfel, președintele a numit Rusia “cel mai solicitant vecin al UE”, structurând cooperarea UE-Rusia pe două paliere: primul se refera la probleme globale, cum ar fi schimbările climatice, lupta împotriva terorismului și a traficului de droguri, pacea în Orientul Mijlociu etc.; al doilea cuprinde probleme mari, precum recunoașterea unilaterală de către Rusia a Abhaziei și Osetiei de Sud, reticentele Rusiei privind sinergia Marii Negre, precum și Parteneriatul Estic. Referindu-se la colaborarea dintre UE și Rusia, Băsescu a spus că “trebuie să construim împreună sferă de încredere, și nu sferă de influență”, subliniind că, în actuala conjunctură economică, scopul comun este creșterea standardelor de viață a cetățenilor din întreaga Europă, iar UE cere “predictibilitate și transparență” din partea Rusiei. Președintele român a accentuat că Marea Neagră “trebuie să reprezinte un destin care ne uneste”. Băsescu s-a referit și la obiectivele principale ale politicii externe a României, subliniind că “România nu poate sustine altă abordare decât politica de bună vecinătate”, exprimându-și speranța că divergențele vor contribui la constituirea unui parteneriat solid și comun cu Federația Rusă. “Trebuie să discutăm lucrurile care ne separă, să reconstruim încrederea și să ne asumăm responsabilitățile care ne revin.”

- **Adunarea Parlamentară a NATO a Adoptat o Declarație Privind Situația din Moldova. Jurnal TV. 26.05.2009.**

Adunarea Parlamentară (AP) a NATO a adoptat, marți, 26 mai, la reuniunea de la Oslo, o declarație privind situația din Republica Moldova, document propus spre aprobare de delegația parlamentară română. Prin această declarație, Adunarea Parlamentară a NATO “și manifestă preocuparea față de situația politică tensionată din Republica Moldova după alegerile din 5 aprilie 2009” și “asteapta ca dialogul dintre guvern și opoziție,

precum si cel dintre fortele politice si societatea civila sa fie real, efectiv si transparent". De asemenea, Adunarea Parlamentara a NATO "solicita cu fermitate guvernului Republicii Moldova sa respecte drepturile omului si libertatile fundamentale pe care Republica Moldova s-a angajat sa le aplice, inclusiv prin aderarea la Parteneriatul pentru Pace". Ideea propunerii unui document privind situatia din Republica Moldova a apartinut celor doi parlamentari liberali din delegatie, senatorul Teodor Melescanu si deputatul George Scutaru si a fost imediat sustinuta de intreaga delegatie. [...]

România – Republica Moldova

• Declarația Guvernului RM Referitor la Relațiile Moldo-Române. Guvernul RM. 19.05.2009.

În întreaga perioada de la proclamarea Independentei Republicii Moldova, conducerea Romaniei a lansat in repetate rânduri declaratii fara echivoc privind asimilarea inevitabila a Moldovei de catre Romania, imposibilitatea principiala de solutionare a problemei transnistrene si, in mod corespunzator, despre "reunirea" Moldovei cu Romania, drept singura perspectiva europeana palpabila pentru R. Moldova. [...]

O marturie elocventa in acest sens este declaratia lansata de Presedintele Romaniei, Traian Basescu, la 15 mai 2009. In comparatie cu alte afirmatii emotionale si provocatoare ale sefului statului roman, aceasta declaratie se deosebeste printr-un caracter deosebit de sincer si categoric. In aceasta, seful statului roman declara direct ca semnarea Tratatului de frontiera cu Republica Moldova este imposibila, in principiu, deoarece acest lucru legalizeaza Pactul Molotov-Ribbentrop.

Fara indoiala, Declaratia respectiva, la fel ca si fluxul de comentarii aprobatoare in mass-media din Romania, reprezinta o etapa principial noua in dezvoltarea strategiei politicii externe a conducerii Romaniei. De aici decurge cu toata claritatea ca aceasta etapa se caracterizeaza prin disponibilitatea totala a Romaniei de a renunta atit la politica externa unica a Uniunii Europene fata de Republica Moldova, cit si la principiile de securitate pe care trebuie sa le respecte Romania, ca membru al UE si al NATO.

Toate actiunile intreprinse de Romania fata de Republica Moldova, indiscutabil, discrediteaza

eforturile organizatorice si diplomatice intreprinse timp de mai multi ani de catre Uniunea Europeana pentru solutionarea problemei transnistrene, modernizarea Republicii Moldova conform standardelor europene. Guvernul Republicii Moldova regreta faptul ca conducerea suprema a Romaniei nu a renuntat la retorica sa intr-un cadru admisibil pentru un stat-membru al UE si si-a sacrificat definitiv politica sa externa pentru starile de spirit revansarde si relictice, precum si pentru proiecte de pe timpul celui de-al Doilea Razboi Mondial.

Bineinteles, Guvernul Republicii Moldova nu poate urmari in continuare cum un stat din Uniunea Europeana paseste deschis pe calea dezavuarii recunoasterii independentei si suveranitatii Republicii Moldova, generind cu buna stiinta un nou focar de instabilitate regionala in Europa. In situatia in care s-a ajuns, Guvernul Republicii Moldova isi exprima disponibilitatea si deschiderea pentru rolul intermediar al Uniunii Europene in neutralizarea politicii agresive a Romaniei, readucerea ei pe fagasul politicii externe unice a UE, in stabilizarea relatiilor moldo-romane in baza dreptului international unanim recunoscut. [...]

<http://gov.gov.md/md/comunicate/?nid=3572385&y=2009&m=05>

• Senator Român Face Apel Pentru Susținerea Presei Democratice din Moldova. Hotnews. 21.05.2009.

În viziunea lui Viorel Badea, vicepreședintele Comisiei pentru Politică Externă al Senatului României, evoluțiile recente din R. Moldova indică faptul că situația politică din statul vecin este departe de a se fi normalizat. Dl Badea consideră că în eventualitatea alegerilor anticipate și a evoluțiilor politice post-electorale complexe din R. Moldova, importanța instituțiilor mass-media din statul vecin crește exponențial. De aceea, în opinia sa, este o iluzie să creadă cineva că R. Moldova poate avea o evoluție europeană normală fără o democratizare reală și consistentă a spațiului public. Deja o serie de instituții media de la Chișinău riscă să dispară din cauza presiunilor politice și a lipsei de mijloace logistice. Din această perspectivă, el crede că susținerea presei independente din R. Moldova devine o obligație europeană. În aceste condiții, oficialul român a făcut un apel către toate instituțiile publice și private, românești și europene, să întreprindă toate demersurile pentru susținerea

logistică și morală a presei democratice din R. Moldova. Cu același prilej, el a reiterat cererea expresă făcută conducerii TVR-ului, pe data de 02.03.2009, pentru urgentarea punerii pe post a unei emisiuni săptămânale dedicată românilor din R. Moldova.

- **Cristian Diaconescu: Exercițiile Provocatoare Nu-și Au Niciun Fel de Succes. Interlic. 22.05.2009.**

Întrebat de postul de radio [Realitatea FM](#) care ar fi explicațiile înăsprirea a retoricii dinspre Moscova spre București din ultima vreme, ministrul afacerilor Externe al României Cristian Diaconescu a remarcat un "scop probabil relativ incert" și a insistat asupra faptului că pe canale oficiale România nu a primit nicio solicitare de dialog sau de clarificare. El a dat asigurări că România își cunoaște responsabilitățile și are disponibilitate de dialog. "Avem un dialog foarte aplicat în ceea ce privește rolul regional al României și vreau să vă spun că, atât la nivelul nostru, cât și la nivelul partenerilor europeni și euroatlantici, se consideră ca fiind inacceptabilă, chiar desuetă aș putea spune, tentația de a redefini și reprojecția politica internațională în parametrii sferelor de influență. În legătură cu acest aspect, vreau să vă spun că suntem gata să dialogăm cu absolut oricine", a subliniat Cristian Diaconescu. Pe canale oficiale bilaterale România nu a primit nici măcar o solicitare generică de clarificare în legătură cu poziția ei. [...] Pe de altă parte, ministrul a sugerat că poziția României față de Republica Moldova nu se va modifica. "Așa cum s-a spus clar și s-a afirmat distinct încă din 1991, la granița de est ceea ce ne preocupă este să avem o zonă de securitate și stabilitate. Evident că, în condițiile în care apar dezvoltări negative în ceea ce privește această securitate, suntem preocupați și nu vom rămâne indiferenți față de atitudini care, în opinia noastră, nu sunt conforme normelor și standardelor de civilizație pe baza cărora noi, de altfel, și funcționăm", a declarat Cristian Diaconescu.

- **Vladimir Voronin Atacă România prin Ecoul Moscovei. Interlic. 25.05.2009.**

Într-un interviu difuzat sâmbătă, 23 mai, de postul de radio "[Eho Moskvi](#)", președintele în exercițiu, actualul președinte al Parlamentului Moldovei Vladimir Voronin a reluat retorica antiromânească, ținta atacului fiind președintele Traian Băsescu, pe care Voronin l-a numit "complicele lui Antonescu" și l-a învinuit pe acesta

că ar împărtăși viziunile neonaziste. [...] Voronin consideră că România nu putea organiza dezordinile de la Chișinău doar cu forțe proprii. "Noi, de asemenea, nu considerăm că nivelul de pregătire, mentalitatea și capacitățile anumitor forțe din România, însărcinate să promoveze o politică agresivă împotriva Moldova, au fost capabile să asohire acel nivel al agresivității și acel nivel de desfășurare a provocării în masă din 7 aprilie. Eu pur și simplu consider că ei nu au acea mentalitate, eu nu au crescut până acolo. De aceea, cu siguranță, există și alte forțe, care au participat în pregătirea și desfășurarea acestei acțiuni", a mai spus Voronin. [...] Referind-se la faptul că președintele Băsescu a declarat că nu va semna un acord de frontieră cu Moldova, Voronin l-a comparat cu generalul Antonescu. „Astfel, el s-a declarat complice a lui Antonescu. Imediat, prin această declarație. Ceea ce este într-adevăr, deoarece în stilul și caracterul de conducere și comportamentul acestui om băntuie adieri, dacă nu profasciste, atunci neofasciste. Pentru că această personalitate agresivă nu are o altă explicație. Sau aceasta este o înclinare profascistă sau aceasta este o diagnoză, care trebuie examinată de specialiștii respectivi”, a spus Voronin. Eșecul Uniunii Europene de a struni "un astfel de individ ieșit de sub control precum (președintele român Traian) Băsescu" s-ar putea dovedi "deosebit de periculos", a avertizat Voronin. "De ce structurile europene nu-i pun la locul lor pe politicienii români?", s-a întrebat Voronin. "Avem relații bune cu Uniunea Europeană. Iar acum lucrăm la un nou plan pentru a ne dezvolta relațiile. Și credem că UE ar trebui să-i pună la locul lor pe acei oficiali nesăbuiți, indiferent de poziția sau statutul lor", a spus președintele în exercițiu al Moldovei. <http://echo.msk.ru/programs/beseda/593938-echo.phtml>

- **Traian Băsescu : Acordarea Cetățeniei Române Se Va Face Tot Mai Repede. Interlic. 28.05.2009.**

Traian Băsescu i-a asigurat pe cetățenii moldovenii din Atena că mecanismul de acordare a cetățeniei române se pune tot mai bine la punct și că, potrivit unui raport de la Ministerul Justiției, în ultimele trei săptămâni au fost acordate mai multe cetățenii românești decât în lunile anterioare. "După ce s-a emis OUG de simplificare a procedurii pentru cetățenii români și rudele lor până la gradul trei care și-au pierdut fără voia lor cetățenia, deja la Ministerul Justiției s-au luat măsurile necesare

pentru a crește capacitatea de acordare a cetățeniei. Vă pot spune că eu primesc o raportare săptămânală pe această temă de la Ministerul Justiției, numărul de cetățenii acordate în trei săptămâni a depășit cu mult numărul de cetățenii acordate în luni de zile înainte și, în perioada imediat următoare, capacitatea de procesare a cererilor va crește tot mai mult", le-a spus Băsescu cetățenilor moldoveni prezenți, miercuri, alături de cetățenii români din Grecia, la Ambasada României din Atena. [...]

- **Președintele României Nu Vine la Chișinău. Interlic. 28.05.2009.**

Administrația Președintelui României a anunțat miercuri seara, 27 mai, că șeful statului roman Traian Băsescu nu va veni la Chișinău pentru a participa la summit-ul șefilor de stat și de guvern ai țărilor membre la Procesul de Cooperare în Europa de Sud-Est (SEECP). "Urmare a evenimentelor ce au marcat perioada post-electorală din Republica Moldova, participarea președintelui României, Traian Băsescu, la Summit-ul Procesului de Cooperare în Europa de Sud-Est (SEECP), confirmată în cursul lunii martie a.c., nu mai este de actualitate. Nivelul de reprezentare al României va fi decis și anunțat la o dată ulterioară", se arată în comunicatul Departamentului Comunicare Publică al președintelui României. [...] Summit-ul Șefilor de Stat și de Guvern ai statelor membre la Procesul de Cooperare în Europa de Sud-Est (SEECP) va avea loc la 5 iunie 2009, la Chișinău și va fi precedat, la 4 iunie, de Reuniunea Miniștrilor Afacerilor Externe SEECP. La summit urmează să participe reprezentanții a 11 țări, ce fac parte din SEECP, fondat în 1996. În afară de Moldova și România, grupul SEECP include Serbia, Muntenegru, Macedonia, Bosnia și Herțegovina, Croația, Albania, Bulgaria, Grecia și Turcia.

- **Iurie Rosca a Cerut României să Semneze Tratatul Politic de Baza cu R. Moldova. Infotag. 28.05.2009.**

Iurie Rosca, liderul Partidului Popular Crestin Democrat (PPCD), ex-vicepreședinte al Parlamentului, care participa la București la Forumul Rusia-Europa, a cerut autoritatilor române să semneze Tratatul politic de baza cu Republica Moldova. El a respins afirmațiile unor politicieni români precum că "Republica Moldova ar fi un teritoriu populat cu victime ale istoriei". "Cazul teritoriilor din est ale României a fost închis după cel de-al doilea război mondial", a declarat liderul

PPCD. În opinia sa, România "trebuie să pună capăt problemei teritoriale pentru a avea relații bune atât cu Republica Moldova, cât și cu Ucraina".

Rusia – Republica Moldova

- **Vladimir Putin a Confirmat Sprijinul Moscovei Pentru Autoritățile de la Chișinău. Interlic. 22.05.2009.**

Rusia își confirmă sprijinul pentru guvernul legitim al Republicii Moldova și președintele său, i-a spus vineri, 22 mai, premierul Vladimir Putin premierului moldovean în exercițiu Zinaida Greceanii în cadrul întrevederii de la Astana. "Suntem bucuroși că perioada tensionată din Moldova a trecut", a spus Putin, care a avut o întrevedere bilaterală cu omologul său moldovean după summitul șefilor de guvern ai CSI, la Astana. "Consider că autoritățile Moldovei au acționat echilibrat și calm chiar și în timpul dezordinilor", a spus Putin. De asemenea, Putin și-a exprimat speranța că procesul de formare a instituțiilor de stat se va încheia în scurt timp. "În condițiile crizei, stabilitatea politică reprezintă o garanție pentru soluționarea problemelor complicate economice și sociale", a adăugat el.

- **Rusia s-a Adresat UE să Nu Facă Presiuni Asupra Moldovei. "Novosti - Moldova". 22.05.2009.**

În cadrul summit-ului Federația Rusă - Uniunea Europeană, care a avut loc în Habarovsk, partea rusă a atras atenția conducerii UE asupra necesității de a obține de la România renunțarea de a se implica în afacerile interne ale Moldovei, a declarat viceministrul rus al afacerilor externe Aleksandr Gruško. "Federația Rusă a atras atenția asupra necesității intensificării cooperării cu România, pentru ca această țară să înceteze presiunile politice asupra Moldovei și să recunoască definitiv independența acestui stat", a accentuat Gruško. Despre faptul că la summit-ul FR-UE vor fi discutate relațiile moldo-române a declarat anterior pentru presă consilierul Președintelui rus Serghei Prihodiko. "Am întrebat și vom întreba partenerii din UE, poartă ei răspundere pentru faptul că unii membri ai lor pun la îndoială hotărârile și ordinea mondială postbelică", a subliniat consilierul Președintelui rus.

- **Zinaida Greceanii a Multumit Rusiei Pentru Susținerea Moldovei. Infotag. 22.05.2009.**

Premierul în exercitiu al Moldovei Zinaida Greceanii a mulțumit Rusiei pentru susținerea republicii. Vineri, 22 mai, la întrevvedere de la Astana cu șeful guvernului rus Vladimir Putin, Greceanii a spus că "ar vrea să mulțumească Rusiei pentru susținerea permanentă acordată Moldovei pe plan economic și politic". Potrivit ei, "la momentul de față situația economică este dificilă în toate țările, iar în Moldova ea este și mai complicată prin instabilitatea politică". "Susținerea tuturor țărilor înseamnă mult, inclusiv și poziția exprimată clar în declarația MAE", a menționat Greceanii, mulțumind Rusiei pentru combustibilul livrat pentru completarea rezervelor.

- **Vladimir Voronin: „Relațiile Moldovei cu Rusia Sînt Trainice și cu Perspectivă Mare”. Infotag. 25.05.2009.**

În emisie directă la radioul „Eho Moscvi”, din 23 mai, președintele în exercițiu al Moldovei, Vladimir Voronin, a mulțumit Rusiei și președintelui ei, Dmitri Medvedev, pentru susținerea republicii. Solicitat de corespondent să aprecieze acțiunile Rusiei după evenimentele din 7 aprilie, Voronin a spus: „Eu nu pot aprecia acțiunile Moscovei. Eu pot doar mulțumi Rusiei, președintelui Dmitri Anatolievici Medvedev pentru atenția și grija acordată personal pe 7 aprilie”. Voronin a spus că a avut trei convorbiri telefonice, două dintre care la inițiativa lui Medvedev. „Atunci a fost exprimată susținerea și înțelegerea deplină, aprobarea acelor măsuri pe care noi le-am întreprins în acele zile. Și acest lucru este foarte important”, a spus Voronin. Președintele moldovean consideră acest lucru foarte important, subliniind că „anume o asemenea atitudine și un asemenea interes arată trăinicia relațiilor dintre Moldova și Rusia”.

<http://echo.msk.ru/programs/beseda/593938-echo.phtml>

- **Președintele Rusiei, Dmitri Medvedev, l-a Felicitat pe Vladimir Voronin. Infotag. 25.05.2009.**

Președintele Rusiei, Dmitri Medvedev, l-a felicitat de președintele în exercitiu al Moldovei, Vladimir Voronin, cu ocazia zilei de naștere, dorindu-i "sănătate, bunăstare și succese". [...] În mesaj, șeful FR își amintește "cu deosebită căldură" de întrevvederile cu Voronin. Potrivit lui Medvedev, "în multe privințe grație aportului personal al Dvs. relațiile dintre țările noastre în ultimul timp au avut un impuls pozitiv semnificativ". Președintele Rusiei

și-a exprimat convingerea că Vladimir Voronin și în continuare "va contribui activ la dezvoltarea dinamică a relațiilor bilaterale - pentru binele popoarelor RM și FR, în interesele consolidării stabilității și securității în regiune".

- **Întrevvedere Andrei Stratan – Ambasadorul Rusiei în RM Valerii Kuzmin. MAEIE. 26.05.2009.**

La 26 mai curent, dl Andrei Stratan, Viceprim-ministru, Ministru în exercițiu al Afacerilor Externe și Integrării Europene, l-a primit pe dl Valerii Kuzmin, Ambasador Extraordinar și Plenipotențiar al Federației Ruse în Republica Moldova. În cadrul discuției, părțile au abordat subiecte ale relațiilor bilaterale moldo-ruse actuale și perspectivele dezvoltării acestora, precum și aspecte legate de cooperarea în cadrul instituțiilor internaționale, în particular la ONU și OSCE.

- **Moscova Critică Dur Declarațiile Președintelui Basescu de la Forumul Economic UE-Rusia. Interlic. 27.05.2009.**

Vicepreședintele Comisiei pentru probleme ale CSI din cadrul Dumei de Stat, Konstantin Zatulin, a criticat miercuri declarațiile președintelui Traian Basescu făcute marți, la București, în cadrul Forumului Economic UE-Rusia. Potrivit lui Zatulin, aceste declarații nu au fost făcute întâmplător, ci au fost determinate de alegerile prezidențiale de joi, 28 mai, din Republica Moldova. Afirmatiile lui Basescu nu sunt întâmplătoare și ele au ca scop întărirea moralului opoziției moldovene, înainte de alegerea președintelui în Republica Moldova, a declarat Konstantin Zatulin pentru cotidianul rus Izvestia. Zatulin a amintit de protestele din 7 aprilie de la Chișinău, acuzând România de finanțarea opoziției politice moldovene. "Cu toții am fost martori la modul în care opoziția, atârțată de la București și finanțată din România, a încercat cu nerusinare să ia puterea, fără a se abține de la faradelegi și violențe în clădirile guvernamentale din Chișinău", a afirmat Konstantin Zatulin. În opinia sa, "pentru liderul român a fost important să demonstreze, cu două zile înainte de alegerea președintelui în Moldova, susținerea Bucureștiului față de opoziția moldovenească din parlamentul de la Chișinău". "Este foarte clar că Basescu simte că, fără încurajarea Bucureștiului, opoziția poate să tremure și de aceea el o încurajează prin aceste cuvinte. Președintele român vede realmente în Rusia un adversar, întrucât poziția

Rusiei este clara - noi ne pronunțăm pentru existența Moldovei, spre deosebire de Basescu", a adăugat deputatul rus, citat de Izvestia. "Dacă, așa cum spune Basescu, Rusia nu a renunțat la relațiile speciale (cu Republica Moldova), la dorința sa de a-și menține influența în fostele republici sovietice, atunci trebuie să amintim că dl Basescu dorește să aibă influența asupra unor teritorii care nu aparțin României. Mai mult, el consideră Moldova o pradă ușoară", a mai declarat Konstantin Zatulîn.

- **Ambasadorul Rusiei la Chișinău a Cerut Oficializarea Limbii Ruse în Moldova. Unimedia. 28.05.2009.**

Ambasadorul Rusiei la Chișinău, Valeri Kuzmin, a cerut miercuri, 27 mai, oficializarea limbii ruse în Republica Moldova. Oficialul rus a zis că acest lucru ar fi necesar mai ales în contextul evenimentelor post-electorale din Moldova. Referindu-se la protestele anticomuniste din 6-7 aprilie de la Chișinău, ambasadorul rus a declarat la Chișinău, la deschiderea unei reuniuni regionale a rușilor, că majoritatea populației rusofone și-a demonstrat interesul pentru întărirea statalității moldovenești și nu a participat la acțiunile respective. Potrivit datelor recensământului populației din 2004, 58,8% din populația Republicii Moldova au declarat că vorbesc de obicei în limba moldovenească, 16,4% în limba română, 16,0% în limba rusă, 3,8% în limba ucraineană, 3,1% în limba găgăuză și 1,1% în limba bulgară. [...]

Cooperarea Regională

- **Prim-ministrul în Exercițiu, Zinaida Greceanii, a Participat la Summitul Șefilor de Guvern din CSI. Guvernul RM. 22.05.2009.**

[...]Ordinea de zi a reuniunii șefilor de Guvern a cuprins 18 chestiuni din diferite domenii. A fost examinat Planul de acțiuni pentru realizarea primei etape (anii 2009 - 2011) a Strategiei de dezvoltare economică a Comunității Statelor Independente până în 2020, au fost efectuate modificările necesare pentru a aduce în concordanță cu cerințele actuale Strategia de cooperare a țărilor membre ale CSI în domeniul informatizării și Planul de acțiuni pentru realizarea acesteia până în anul 2010. Au fost examinate Planul de acțiuni prioritare în sfera umanitară pentru anii 2009-2010, Planul de acțiuni pentru dezvoltarea în continuare a spațiului educațional comun și colaborării în domeniul învățământului până în 2010, Planul de acțiuni pentru

realizarea Concepției de educație pentru maturi, precum și pentru continuarea acțiunilor de căutare a militarilor dispăruți fără urmă în timpul războiului din Afganistan dintre 1979-1989. Totodată, s-a decis elaborarea unui plan de acțiuni pentru combaterea gripei porcine. [...]

<http://gov.gov.md/md/comunicate/?nid=3810806&y=2009&m=05>

- **Zinaida Greceanii: CSI Este o Oportunitate de Dialog. Novosti – Moldova. 22.05.2009.**

„CSI este o oportunitate de dialog pe marginea multor probleme importante, dialog bazat pe înțelegere și respect reciproc între parteneri care țin cont de interesele unuia altuia, atât la nivel bilateral, cât și multilateral”, - a declarat vineri, 22 mai, Primul ministru în exercițiu Zinaida Greceanii în cadrul summitului șefilor de guvern din țările Comunității, care a avut loc în capitala kazahă Astana. „Ca întotdeauna, șefii de Guvern au pus accentul pe problematica economică”, a mai declarat Prim-ministrul în exercițiu, Zinaida Greceanii la conferința de presă de încheiere a summitului.

http://newsmoldova.md/news.html?news_id=824608

- **Zinaida Greceanii a Avut Întrevederi cu Omologii săi din Belarus, Federația Rusă și Kazahstan. Guvernul RM. 22.05.2009.**

În cadrul întrevederii cu Prim-ministrul Republicii Belarus, **Serghei Sidorschi**, **Zinaida Greceanii** a exprimat interesul pentru dezvoltarea în continuare a relațiilor economice bilaterale, al căror potențial nu este exploatat la justa valoare. Printre direcțiile prioritare de colaborare au fost menționate domeniul tehnologiilor informaționale, cel investițional, medicina și farmaceutica, complexul agroindustrial, inclusiv vinificarea, producerea comună a mini-tehnicii agricole și, în special, a fost discutată problema exportului producției agricole moldovenești în Belarus.

În cadrul întâlnirii cu Prim-ministrul Federației Ruse, **Vladimir Putin**, **Zinaida Greceanii** a apreciat înalt dinamica pozitivă a contactelor bilaterale, atât la nivel înalt, cât și al relațiilor dintre diverse instituții de stat. [...] În acest context, Prim-ministrul Republicii Moldova a mulțumit omologului său pentru sprijinul acordat de către Federația Rusă în perioada crizei gazelor și pentru ajutorul acordat după alegerile din primăvara anului curent, prin

livrarea combustibilului către Republica Moldova, precum și pentru deblocarea rapidă a situației privind eliberarea autorizațiilor pentru transportul auto internațional. [...] Vladimir Putin, a menționat, la rândul său, importanța menținerii stabilității politice în condițiile actualei crize financiar-economice mondiale. În context, Premierul rus a confirmat, susținerea pentru Guvernul legitim și Președintele Republicii Moldova, menționând cu satisfacție că tensiunile politice de după alegerile parlamentare și evenimentele ce au urmat pe 7 aprilie au fost depășite, Guvernul reacționând echilibrat și calm, inclusiv la acte de huliganism. [...]

În cadrul întrevederii cu Primul ministru al Republicii Kazahstan, **Karim Masimov, Zinaida Greceanii** a exprimat disponibilitatea de a menține un dialog permanent moldo-kazah la cel mai înalt nivel. Prim-ministrul Zinaida Greceanii a subliniat importanța funcționării Comisiei mixte de colaborare comercial-economică, ce constituie un mecanism eficient de sprijin pentru oamenii de afaceri. În cadrul întrevederii a fost examinată posibilitatea exportului în Kazahstan a tractoarelor de marca T-70 produse de uzina de tractoare din Chișinău.

II. OPINIILE, COMENTARIILE, INTERVIURILE

1. Ministrul de Externe **Andrei Stratan** Despre Relațiile Moldo-Române. **Radio Europa Liberă. 20.05.2009.**

Andrei Stratan: Ultimele mesaje care au fost lansate de la București, dat fiind faptul că România este într-un club comun cu Uniunea Europeană, probabil că aceste declarații și aceste aprecieri ar merita să fie discutate în cadrul unui Consiliu al Uniunii Europene și, în caz contrar, rămân încă mai multe semne de întrebare și banuiri asupra conducerii României față de Republica Moldova și intențiile care se urmăresc odată cu zadarnicirea semnării acestor două documente - tratatul politic și tratatul de frontieră. Practic, se dezvoltă într-adevăr prin aceste expuneri atitudinea autorităților de la București vis-a-vis de Republica Moldova și schimbarea clasamentului acestui stat din avocat în procuror și următoarea etapă ar fi transferarea în calificativul de judecător, de a da aprecieri. Noi, aceste aprecieri, nu avem necesitatea de a le primi și

anume din aceste considerente am fi foarte interesați să aflăm care este poziția autorităților Uniunii Europene. Trebuie să fie spuse foarte transant de cineva din elitele instituțiilor europene.

Valentina Ursu, Radio Europa Liberă: Dar impactul acestui duel politic dintre Chișinău și București afectează și mai grav relațiile moldo-române, nu?

Andrei Stratan: Precis că ele nu aduc la soluționarea și la epuizarea acestor divergențe și a celor neînțelegeri [pe] care le-am avut noi până în prezent cu statul vecin. Și mai mult, că atât noi am solicitat autorităților europene ca să fie creată o comisie specială din partea instituțiilor europene care să se includă direct și nemijlocit în reflectarea acestor probleme, acestor neînțelegeri pe care noi ne străduim să demonstrăm că avem dreptate, dar spre regret, ni se comunică de la Bruxelles că aceasta este o problemă de ordin bilateral între Chișinău și București.

Valentina Ursu: Dacă e o problemă de ordin bilateral, credeți că sunt șanse ca să îmbunătățim relația?

Andrei Stratan: Dorim și vom continua să întreprindem toate măsurile ca să îmbunătățim relațiile, dar după asemenea afirmații este complicat să te clarifici ce s-a avut în vedere și ce scop se urmărește până la urmă.

Valentina Ursu: Doamnă ministru, dar această deteriorare a relațiilor moldo-române coincide cu poziția Federației Ruse care a spus că va aborda acest subiect în cadrul summitului Rusia-Uniunea Europeană?

Andrei Stratan: Probabil că îl va aborda pentru că este într-adevăr o problemă foarte serioasă și foarte sensibilă și nimeni nu poate să aibă o atitudine superficială și să nu atragă atenția la declarațiile unui președinte al unei țări membre a Uniunii Europene.

Valentina Ursu: De ce Moscova să ceară?

Andrei Stratan: D-apoi de ce Moscova să nu ceară?! Sunt în drept să ceară cine dorește. Inclusiv și noi putem să cerem și o să cerem aceste explicații, ca să ne fie clar ce s-a avut în vedere.

Valentina Ursu: De la ce credeti ca trebuie sa inceapa relatia moldo-romana acum ?

Andrei Stratan: Ea nu trebuie sa inceapa, ea trebuie sa continue... Cu o atitudine corecta fata de Republica Moldova, fara aceste invinuiri, fara aceste declaratii care intr-adevar afecteaza nu numai Republica Moldova dar ele sint neintelese probabil si de partenerii europeni. Anume din aceste considerente noi si am asteptat, sa primim vreo reactie oficiala din partea Uniunii Europene vis a vis de ceea ce s-a declarat recent.

Valentina Ursu: Sprijin din partea Bruxelles-ului pentru a normaliza relatia moldo-romana care ar putea fi ?

Andrei Stratan: Nu stim. Am spus, noi am dori foarte mult ca sa ne sprijine, sa ne fie propusa o formula de solutionare, de epuizare a acestor divergente, dar pina in prezent nu am primit nimic.

Valentina Ursu: Cine sufera, politicienii sau populatia ?

Andrei Stratan: Toti sufera. Si este foarte regretabil ca s-a ajuns la o asemenea atitudine, la declaratii ofensatoare si neclare pina la urma, de nerespectare deci a acelor documente care au fost semnate. Este, pur si simplu incredibil [ca] in secolul 21 sa se intimple asa ceva. Dar, asta e, cum se vorbeste la Bucuresti.

Valentina Ursu: Aceasta declaratie a guvernului a aparut in ajunul alegerii presedintelui. Are ceva in comun ?

Andrei Stratan: Nu. Ea a aparut imediat dupa declaratiile presedintelui Romaniei. Deci noi nu legam problemele noastre de ordin intern cu ceea ce se intimpla in jurul Republicii Moldova. <http://www.europalibera.org/content/article/1735421.html>

2. Ex-Ministrul de Externe Nicolae Cernomaz Despre UE și Tensiunile Moldo-Române. Radio Europa Liberă. 21.05.2009.

Nicolae Cernomaz: Romania nu mai este o tara, care isi dirijeaza actiunile după bunul ei plac. Romania este o tara membra a Uniunii Europene. Si

aceasta apartenenta ii solicita anumite obligatiuni fata de comunitatea europeana. Si este regretabil ca vecinul nostru din Vest in loc sa fie un avocat de nadejde, un avocat serios pentru Republica Moldova, presedintele Traian Basescu face niste declaratii care distanteaza si mai mult Republica Moldova. Dar si demnitarii de la Bruxelles nu prea inteleg anumite lucruri. Ei dezaproba aceste relatii tensionate dintre Chisinau si Bucuresti. Iar guvernarea comunista de la noi, asta si asteapta, un atu, ca uite, partea romana se face vinovata de toate relele. Parerea mea e ca in aceasta situatie Romania, ca o tara europeana, ar trebui sa aiba un alt comportament.

Valentina Ursu, Radio Europa Liberă: Chisinaul insista ca in aceasta disputa moldo-romana UE sa vina pe rol de avocat. Ce poate face Uniunea Europeana pentru a impaca cele doua parti?

Nicolae Cernomaz: Uniunea Europeana ar trebui sa ia o atitudine serioasa fata de problemele care sunt in Republica Moldova. Avem aceste cozi interminabile la ambasada Romaniei de la Chisinau si asta pe motiv ca Uniunea Europeana ne tine intr-o "rezervatie" si nu doreste ca acesti oameni activi, care depasesc un milion si incearca sa-si caute o bucata de paine in Occident, sa stea in disperare, in asteptarea obtinerii cetateniei Romaniei. Dupa mine, UE a generat aceasta situatie de deznadejde a moldovenilor. Si aici, vreau sa separ Guvernul, caci guvernantii au nevoie doar de electorat. Pe cand cetatenii, neavand nicio sustinere din partea Guvernului de la Chisinau, ei pentru ca nu se bucura de dreptul de a calatori liber in spatial UE, recurg la obtinerea cetateniei romane.

Valentina Ursu, Radio Europa Liberă: Cum pot fi aduse la normalitate relatiile dintre Chisinau si Bucuresti. Ce cai si mijloace propuneti.

Nicolae Cernomaz: Dupa alegerile de pe ambele maluri ale Prutului, vor fi schimbari, vor veni la conducere oameni noi, pragmatici care se vor bucura de un respect reciproc. Acest anti-romanism, promovat cu insistenta la toate nivelurile de catre comunisti, este unul artificial. Si, evident factorul rusesc este mult mai pronuntat, Federatia Rusa are o influenta mult mai mare in aceasta regiune in comparatie cu Romania.

Valentina Ursu, Radio Europa Liberă: Si acest lucru este unul explicabil?

Nicolae Cernomaz: Pentru guvernanti este explicabil. Dar nu este explicabil si pentru realitatile in care ne aflam. N-am sesizat in acesti ultimi opt ani, de cand comunistii conduc Republica Moldova, un sprijin real din partea Rusiei. Moscova a congelat problema transnistreana . In asa fel au un as in mana. Moscova ne arata din deget si ne mai aminteste ce se inatampla cu Abhazia, Osetia de Sud. Aceeasi soarta ar putea sa o aiba si regiunea transnistreana. In concluzie as spune ca mai mult comunistii manifesta o dragoste nemarginita pentru Moscova, decat ar avea-o Kremlinul.
<http://www.europalibera.org/content/article/1736880.html>

3. Dan Dungaciu: Rusia Întreține Conflictul Dintre Moldova și România. Interlic. 22.05.2009.

Acuzațiile Rusiei sunt nefondate, bazate pe niște chestiuni complet absurde și ele sunt repetate în ultima perioadă și la Chișinău și la Moscova, a declarat, la 21 mai, în cadrul [Telejurnalului de la TVR, la Tema zilei](#), secretarul de stat pentru Afaceri Europene din România Bogdan Mazuru. “Nu pot spune decât un singur lucru. Dacă ele ar fi fost bazate pe ceva am fi văzut până acum niște probe. Mi-e foarte greu să le comentez Dacă Moscova spune că va cere explicații romaniei tot la fel de bine vom putea cere și noi explicații colegilor ruși să-I întrebăm pe ce se bazează o asemenea afirmație”, a spus Bogdan Mazuru. La rândul său, analistul politic de la București Dan Dungaciu a declarat că Rusia are nevoie de un conflict cu România, “ea îl întreține, îi cade bine să fie acest conflict pentru că are nevoie de omologul unei Georgii în spațiul răsăritean și Republica Moldova s-a livrat”. Potrivit lui Dungaciu, Republica Moldova și-a oferit serviciile și Federației Ruse o nu atât pentru a ataca România cât pentru a ataca UE, cât înaintarea frontierei euroatlantice în spațiul răsăritean. “Este o confruntare dintre spațiul vestic și cel răsăritean, care se concretizează pe mica relație dintre Moldova și România”, a spus Dungaciu. Dan Dungaciu a menționat că Rusia a fost întotdeauna implicată în relația România- Moldova, însă de data aceasta s-a petrecut un lucru pe care toată lumea îl aștepta: toată lumea se aștepta când se va da replica cutremurului ce s-a dat la Chișinău. “În acest context se înțelege mai bine de ce președintele Voronin a făcut înainte de campania electorală două vizite la Moscova, sau de ce Serghei Lavrov s-a deplasat la Chișinău și de

ce Andrei Stratan, ministrul de externe de la Chișinău, se duce la Moscova înainte de a merge la Bruxelles”, a spus Dungaciu. Potrivit lui toate aceste lucruri sunt concretizate prin declarațiile pe care “le aruncă” prin consilierii săi Kremlinul.

4. Vlad Lupan: Federația Rusă este Îngrijorată că Moldova Va Părăsi Spațiul Său de Influență. Imedia. 22.05.2009.

Analistul independent Vlad Lupan consideră că declarațiile lui Serghei Prihodko urmăresc susținerea Partidului Comuniștilor din Republica Moldova. „Pe de altă parte, Federația Rusă este îngrijorată că Republica Moldova, lăsată să se dezvolte de la sine, va părăsi spațiul său de influență și va intra într-o zonă de interes al României. Aceasta contravine intereselor Rusiei care vrea să influențeze situația în zonă, inclusiv și prin Republica Moldova. Moscova vrea să spună oncă o dată: „Iată zona noastră de influență, nu admitem ca UE să intervină în ea”. În opinia sa, „acuzațiile aduse României fac parte dintr-un joc geopolitic important”. „Acuzațiile lui Serghei Prihodko au fost lansate în ajunul summit-ului UE - Rusia la care, între altele, se discută situația din Georgia și Republica Moldova. Reprezentanții Federației Ruse încearcă să contrapună subiectul georgian celui legat de Republica Moldova. Ei au și dat de onțeles că tot așa cum vor fi întrebați despre implicarea Rusiei în Georgia, vor întreba și ei, la rândul lor, despre implicarea UE în Republica Moldova”, a afirmat Vlad Lupan. El a mai spus că „Federația Rusă va susține actualul regim de la Chișinău, întrucât el îi asigură promovarea și respectarea intereselor sale care, în realitate, nu sunt compatibile nici cu integrarea europeană, nici cu interesele UE în zonă”.

5. Victor Chirilă: Moscova Urmărește să Denigreze Atât UE, cât și Ideea de Integrare Europeană. Imedia. 22.05.2009.

Directorul de programe de la Asociația pentru Politică Externă, Victor Chirilă, afirmă că, prin declarația lui Serghei Prihodko, „autoritățile ruse încearcă să incurajeze autoritățile din Republica Moldova ca să persiste pe calea confruntării cu România care este membru a UE și, indirect, cu Uniunea Europeană”. „Vedem aici un parteneriat între Chișinău și Moscova care are la bază dorința de a exercita o mai mare presiune asupra României ca aceasta să semneze tratatul politic de bază și tratatul

de frontieră cu Chișinăul, dorința de a pune România într-o lumină negativă în UE și de a discredita imaginea acestei țări în Republica Moldova. Totuși, în timp ce Chișinăul urmărește să facă presiuni mai mari asupra României prin intermediul Rusiei, Moscova urmărește să denigreze Uniunea Europeană în regiune, precum și ideea de integrare europeană, urmărește să arate că UE ar folosi standarde duble în politica sa”, a menționat Victor Chirilă. El a precizat însă că, „până acum, deși au acuzat în repetate rânduri România de implicare în protestele din 7 aprilie de la Chișinău, nici autoritățile ruse, nici cele moldovene nu au adus vreo probă concretă de implicare a Bucureștiului în evenimentele respective”. „Invocarea faptului că unii protestatari fluturau drapelul românesc, scandau lozinci unioniste sau purtau harta României Mari, care de altfel putea fi desenată de oricine, nu sunt convingătoare. De exemplu, știm că drapelul României și UE au fost arborate pe clădirile Parlamentului și Președinției la indicația unor oficiali din Partidul Comunistilor și nu a fost o inițiativă a protestatarilor”, a menționat Victor Chirilă.

6. Nicu Popescu Despre Declarația Adunării Parlamentare a NATO Referitor la Moldova. Imedia. 28.05.2009.

În opinia analistului Nicu Popescu de la Consiliul European pentru Relații Externe (ECFR), biroul de la Londra, citat de IMEDIA, dacă Republica Moldova vrea să fie credibilă în fața partenerilor săi europeni, trebuie să reacționeze la aceste semnale venite, mai nou, de la AP a NATO, iar anterior și de la Parlamentul European, și de la Consiliul Afaceri Generale și Relații Externe al Uniunii Europene. „Știm că majoritatea statelor NATO sunt și state ale UE și, deci, dacă dorește să se integreze în Europa, Republica Moldova trebuie să asculte și aceste voci. Sigur că declarația AP a NATO nu are nici o consecință juridică, dar Guvernul de la Chișinău trebuie să decidă dacă se ghidează de politica de apropiere de UE pe care a promovat-o timp de mai mulți ani sau dorește o ondepărtare de UE, cum a demonstrat-o în ultimele luni prin derapajele antidemocratice care s-au înregistrat în țară”, a subliniat analistul.

7. Iurie Leancă: „Integrarea Europeană Este un Proiect Eminent Geopolitic”. Timpul. 15.05.2009.

Sorina Ștefăruță, Timpul: Dle Leancă, în ședința de miercuri a Legislativului, proaspătul spicher Vladimir Voronin v-a reproșat că bine a făcut că v-a eliberat din funcția de viceministru de Externe, pe care ați deținut-o în perioada 1998 – 2001. Pentru ce anume v-ați învrednicit de o asemenea apreciere?

Iurie Leancă, Ex-Prim-Viceministru de Externe al RM: Înainte de toate, vreau să fac o precizare de principiu: în octombrie 2001, eu n-am fost eliberat, ci mi-am dat demisia. Am făcut-o pentru că, la fel ca și acum, eram martorul unei schimbări de atitudine în ceea ce privește formularea și promovarea obiectivelor de politică externă a RM.

Referitor la replica dlui Voronin, îmi vine greu să spun ce anume l-a supărat. Eu am ieșit la microfon pentru a lua atitudine față de interpretarea eronată din alocuțiunea sa inaugurală de marți vizavi de ceea ce înseamnă integrare europeană: o astfel de definiție poate avea consecințe grave asupra politicii interne și externe a RM. Am sperat că declarația va genera o dezbatere serioasă și iată că, în loc să primesc o replică pe fondul problemei - cu argumente și dovezi - m-am pomenit protagonistul unui atac la persoană. Și eu care știam că Parlamentul este un loc unde se dezbate problemele vitale ale țării...

Sorina Ștefăruță: Totuși, ce credeți că l-a deranjat?

Iurie Leancă: Probabil, faptul că i-am combătut afirmația precum că integrarea europeană nu este un proiect geopolitic pentru RM și că asta nu înseamnă că mergem spre Occident, ci doar ne racordăm la standardele democratice, sociale și economice. Eu am zis că este o interpretare greșită a ceea ce reprezintă integrarea europeană, pentru că nu se ține cont de esența UE, dar nici interesele RM nu le reflectă. Pentru că în 1997 încă, atunci când am formulat obiectivul integrării europene drept prioritar, am pornit de la ideea că vrem să aderăm la o structură care nu doar promovează anumite valori și standarde economico-sociale, ci este și un generator de stabilitate și securitate.

Căci, precum ne arată și experiența țărilor central-europene care acum sunt în UE, integrarea în UE contribuie la sporirea securității energetice, politice, economice a respectivelor țări. Totodată, UE este în plin proces de consolidare a acestor identități de politică externă și securitate - însăși titulatura lui Solana ne vorbește de asta. UE este eminent un

proiect geopolitic. În ceea ce privește riscul de a ne strica relațiile cu vecinul din Est, invocat de Voronin, am spus că vecinul nostru imediat este Ucraina, care e mult mai avansată decât noi în procesul de integrare europeană, dar și cea euroatlantică. Noi am rămas în urmă, iar după evenimentele postelectorale, reflectate cu maximă precizie în Rezoluția Parlamentului European, va trebui încă mult timp să recuperăm ca să ajungem Ucraina.

Sorina Stefârță: În același discurs inaugural, Voronin vorbea inclusiv despre faptul că trebuie început dialogul în societate, inclusiv cu Opoziția. Cum se leagă ideea de dialog cu asemenea replici?

Iurie Leancă: Păi nu prea se leagă. Dar nu replica în sine contează. În ultimii ani comuniștii de la Chișinău au tot spus că integrarea în UE este obiectivul lor prioritar. Dar, dincolo de lozinci, ei niciodată n-au explicat ce înțeleg prin integrare europeană. Iar dacă ne uităm la practicile aplicate de ei și până la 5 aprilie, dar mai ales după această dată, îți dai seama că ei habar nu au ce înseamnă aceasta.

Dacă se vrea un dialog, haideți să ne așezăm la o masă, să chemăm și experți din afară dacă nu sunt credibili cei de acasă, și să discutăm. Căci, bazându-mă pe experiența mea de peste 20 de ani în politica externă, știu exact ce înseamnă UE, rolul și locul UE în context internațional și - insist - nu poți să-l tratezi ca pe un club pentru probleme sociale și economice, care din când în când discută și despre valori și de la care tu periodic mai ceri niște bani.

Sorina Stefârță: Într-un dialog recent cu Valentina Ursu la „Europa Liberă” afirmați că Europa nu ne va mai oferi un alt sprijin financiar atâta timp cât Chișinăul nu-și va face temele...

Iurie Leancă: Acest lucru se desprinde clar din toate discuțiile pe care le-am avut cu reprezentanții UE: asistența doar pe bază de încredere nu ni se va mai da. Credibilitatea autorităților de la Chișinău a ajuns la un nivel jos de tot și pe viitor sprijinul financiar va fi condiționat de promovarea unor reforme veridice. În ceea ce privește reacția instituțiilor europene față de evenimentele din RM, cred că putem distinge două etape clare: campania electorală (rezultatele alegerilor) și încălcările flagrante ale drepturilor omului de după 7 aprilie.

Dacă în primul caz am mai fi putut înțelege de ce UE se face că nu observă ce se întâmplă aici, în al doilea caz Europa nu a mai putut să tacă. Dovadă sunt și rezoluțiile APCE și a Parlamentului European. De aceea, eu înclin tot mai mult să cred că sprijinul de care beneficiem noi va fi condiționat într-o manieră tot mai mare de performanța noastră. Problema UE e că nu este un stat, ci o uniune de 27 de state, motiv din care durează nițel până la formularea unei poziții unice. În momentul în care se ajunge la faza asta însă, cred că vom vedea o poziție mult mai clară și tranșantă vizavi de RM.

Sorina Stefârță: Apropo de Rezoluția Parlamentului European. Grigore Petrenko, unul dintre ideologii de azi ai PCRM, a tot afirmat la diverse posturi TV că Parlamentul European e un parlament ca multe altele, iar Rezoluția sa e una ordinară și nu are cum să ne afecteze relațiile cu Europa.

Iurie Leancă: Parlamentul European nu este un parlament ca multe altele, este o structura supranațională, extrem de importantă. Și în momentul în care tu zici că vrei să te integrezi în UE, trebuie cel puțin să ții cont de părerea acesteia. Nu poți să te integrezi alegând doar aspectele economic și social, bunăoară. Parlamentul European este, astăzi, o instituție în evoluție care, odată cu ratificarea Tratatului de la Lisabona, va avea o capacitate de a influența lucrurile pe plan intern și extern al UE mult mai mare. Nu este un parlament ce poate fi neglijat, iar Rezoluția sa este un document foarte important și pentru cei de la Comisia Europeană care, apropo, decid și asupra suportului financiar. În plus, cred că mare parte a actualei legislaturi a Parlamentului European se va menține și după alegerile europene din 7 iunie și sunt convins că la subiectul nostru se va reveni și vom fi monitorizați cu atenție.

Sorina Stefârță: Orice monitorizare contează atunci când cei monitorizați vor să țină cont de ea.

Iurie Leancă: Dacă nu ții cont de acest lucru, înseamnă că recunoști că ai folosit ideea de integrare europeană doar în scopuri electorale, iar atunci când instituțiile europene au început să spună lucrurilor pe nume, comuniștii brusc au devenit reticenți... Mă conving încă o dată că ei, elementar, nu înțeleg ce înseamnă dialogul european. Dl Petrenko, apropo, dacă a venit la Strasbourg, trebuia să meargă cu noi împreună, cu argumente, să justifice acțiunile Puterii

și ar fi fost cel puțin ascultat. El însă, prin atitudinea sa, nu a făcut decât să dezvolte fața reală a regimului comunist de la Chișinău.

Sorina Stefârță: Spuneți, cu referire la declarația lui Marianne Mikko precum că „autoritățile RM își imaginează că Europa este naivă”, că lumea știe foarte bine ce se întâmplă la noi. Dacă știe atât de bine, de ce i-a luat atât timp ca să ne-o spună? De ce a fost nevoie de 7 aprilie și represiviunile ulterioare ca Europa să vorbească? Căci, dacă n-ar fi existat 7 aprilie, Puterea comunistă ar fi reușit să rămână în ipostaza de victimă. Poate că Europa chiar era naivă?

Iurie Leancă: Nu cred. Dacă ne uităm în rapoartele prezentate de Comisia Europeană pe marginea Planului de Acțiuni, vom găsi acolo anumite cuvinte de laudă - care nu sunt decât o normă de politețe -, după care vin referințele la o serie de deficiențe serioase ale regimului politic, care din păcate s-au perpetuat în societatea noastră. Altceva e că autoritățile moldovenești nu au vrut să observe momentele în care se cereau schimbări profunde. Cam la fel a fost reflectată Rezoluția Parlamentului European la „Mesagerul” de la „Moldova 1” - foarte selectiv, fiind citate doar câteva aspecte pozitive, foarte generale însă, precum acela că Moldova e un stat european... Dar cred că aveți pe undeva dreptate - dacă nu s-ar fi întâmplat ceea ce s-a întâmplat după 7 aprilie, limbajul europenilor ar fi fost la fel de moderat. Se explică și prin faptul că, atunci când vorbesc de Moldova, ei privesc lucrurile într-un context mai larg - al relațiilor cu România, cu Ucraina, dar și cu Rusia. Și deseori ei aveau această dilemă falsă din punctul meu de vedere: dacă vom fi prea duri cu RM, atunci conducerea de la Chișinău iarăși va face o turnură spre Est.

Sorina Stefârță: Adică, ceva de genul „cu nebunul nu te pui...”.

Iurie Leancă: Cam așa. Dar e o dilemă falsă, din simplul motiv că opțiunea europeană nu aparține PCR, ci unei părți covârșitoare a societății moldovenești, pe care ei nu pot să o ignore. În plus, sprijinul real politic și economic doar din Europa poate să vină. Cum să-l ignori în aceste condiții grave sociale și economice - a căror existență au recunoscut-o abia după alegeri!? De unde o să vină finanțele? Ce se va întâmpla cu piața de desfacere? Iar dependența noastră de factorul estic s-a diminuat în ultimul timp. Noi plătim deja prețuri aproape

europene pentru gaze, piața estică s-a micșorat, remitențele vin mai mult din Occident. Deci, trebuie făcută o analiză la rece și nu să trântim ușa. Și nu cred că o vor trânti - nu exclud însă că vor încerca să o închidă încet, fără zgomot. Indicii sunt multe. La Summitul de lansare a Parteneriatului Estic, bunăoară, Ucraina și Georgia au fost reprezentate la nivel de președinte, iar Moldova - doar de un ministru.

Sorina Stefârță: Câte din cele 29 de recomandări ale Parlamentului European - dacă nu se întâmplă anticipate și comuniștii rămân la guvernare - ar putea fi realizate de noua-vechea Putere?

Iurie Leancă: Sunt chestii care ar putea fi realizate imediat, fără vreun cost suplimentar. Este vorba de eliberarea celor care sunt în arest și judecarea lor, dacă sunt probe, în alte condiții. Accesul la așa-zisa Televiziune publică. Pentru aceasta nu e nevoie de investiții de 60 de milioane de euro. Sunt probleme mai dificile, cum ar fi reformarea justiției, și acest proces necesită timp. Dar asta nu înseamnă că nu trebuie să începi. Trebuie să pornim aceste reforme reale, asta aducându-ne beneficii de imagine și nu numai atât pe plan extern, cât și pe plan intern, în ochii cetățenilor.

Sorina Stefârță: Mai multe organizații neguvernamentale de la Chișinău au prezentat, recent, o Foaie de parcurs pentru depășirea crizei politice. Credeți că vor ține cont de ea comuniștii care, prin gura aceluiași Voronin, și-a propus o colaborare mai strânsă cu societatea civilă?

Iurie Leancă: Este un document foarte bun și util. Un sir de elemente au fost formulate și în luările de atitudine ale Partidului Liberal Democrat din Moldova - de exemplu, atunci când vorbeam despre necesitatea condiționării asistenței financiare pentru RM. Susținem și ideea creării unui fond ce ar urmări unde se duc finanțările europene. Pentru că bani au venit foarte mulți în RM - și pentru poliție, și pentru justiție, și pentru administrația publică locală -, iar ce s-a făcut cu ei nu prea se vede... Cât privește colaborarea comuniștilor cu societatea civilă, am mari dubii - în tot cazul, cu așa-zisa societate civilă „critică”. Există nenumărate cazuri când foarte multe idei formulate de această societate civilă, extrem de profesionistă, și în domeniul politicii externe, și în cele social sau economic, pur și simplu au fost ignorate de Putere. Chiar dacă vor colabora comuniștii cu societatea civilă, cred că o vor face

doar cu cea care le-a fost și le este obedientă. De expertiză „critică” ei nu au nevoie.

Sorina Stefărtă: Aveți vreo supoziție referitor la viitorul ministru de Externe? Căci de el va depinde ce se va întâmpla cu politica noastră externă...

Iurie Leancă: Nu cred că contează foarte tare cine va fi. Pentru că miniștrii noștri au fost numiți pe alte motive decât cele de profesionalism și de la ei s-a așteptat altceva decât o prestație profesionistă. Ei au fost niște executori simpli ai deciziilor luate de alții. Motiv din care, deși s-a întâmplat să avem și miniștri competenți ca indivizi, politicile promovate de ministerele lor fost dezastruoase.

8. Andrei Popov : Parteneriatul Estic o Nouă Treaptă, Calitativ Superioară, în Relația cu UE. Radio Europa Liberă. 11.05.2009.

Radu Benea, Radio Europa Liberă: Așadar, un nou plan pentru vecinii din Est ai Uniunii Europene a fost lansat pe 7 mai la Praga. Din așa-numitul „Parteneriat Estic” fac parte șase țări – Armenia, Azerbaidjan, Belarus, Georgia, Republica Moldova și Ucraina. L-am întrebat pe invitatul nostru analistul politic Andrei Popov ce reprezintă acest parteneriat?

Andrei Popov, Director Executiv APE: „Parteneriatul estic este o încercare a Uniunii Europene de a imprima o nouă dinamică vechiului său program de vecinătate. Însă, dacă programul de vecinătate include 16 țări, cum ar fi cele nord-africane – Maroc, Algeria, Egipt, Palestina - și vecinii săi de la răsărit – Moldova, Ucraina, Belarus, precum și țările din Caucaz, atunci în Parteneriatul estic sînt incluse numai 6 state. El este doar o parte a programului de vecinătate, dar care este adresat unui grup anume de țări, care au mult mai multe lucruri în comun. Și numitorul comun, fundamental al acestora este că ele toate se află pe continentul european, de aceea la modul potențial, ele ar putea să devină într-o perspectivă îndepărtată membre ale Uniunii Europene”.

Radu Benea: Dle Popov, Federația Rusă a criticat „Parteneriatul estic”, spunînd că prin el Uniunea Europeană vrea să-și extindă spre răsărit „sfera de influență”. Cît de întemeiate sînt aceste temeri, de ce Moscova se opune Parteneriatului Estic?

Andrei Popov: „Într-adevăr, Rusia are o poziție

rezervată față de Parteneriatul estic și nu are încredere în asigurările Uniunii Europene cum că acesta nu este îndreptat împotriva Rusiei. Eu înțeleg logica invocată aici, Moscova face o paralelă cu procesul de extindere al NATO, cînd Rusia a primit asigurări că acesta nu va fi îndreptat împotriva ei, dar în cele din urmă relațiile dintre Rusia și NATO s-au acutizat. Probabil că Rusia se teme acum să nu se întîmple același lucru și cu Parteneriatul estic. Dar eu cred că principale cauze ale acestei reticente sînt și mai adînci. Eu cred că Rusia înțelege foarte bine că în comparație cu Uniunea Europeană – o uniune a 27 de țări, cu o populație de o jumătate de miliard de oameni, dar care în plan economic și tehnologic este mult mai dezvoltată și net superioară Rusiei – deci, eu cred că Rusia înțelege bine că într-un mediu de liberă concurență ar putea fi mai puțin atractivă ca partener decât Uniunea Europeană. Însă există un lucru foarte important pe care trebuie să-l înțeleagă și Rusia și țările membre ale parteneriatului estic și anume că Uniunea Europeană nu insistă pe o alegere geopolitică tranșantă. Este la fel ca în relațiile între oameni, ca în prietenie. Rusia tratează Parteneriatul estic ca pe o amenințare la adresa politicii sale din „vecinătatea apropiată”, mai exact din „zona sa de interes privilegiat”, cum i se spune la Moscova, iar dacă este o „zonă de interes privilegiat”, atunci întărirea altcuiva în această regiune îți provoacă disconfort, concurență. Spre deosebire de Rusia, Uniunea Europeană vorbește despre o vecinătate comună. Ea îi propune Rusiei să coopereze în mod pozitiv și nu după principiul „unul împotriva celuilalt”, ci spre binele stabilității și democrației în regiune. Eu cred că asta e deosebirea fundamentală. Pentru că întreaga politică a Uniunii Europene spune că noi, cele 27 de țări membre nu impunem nimănui să facă o alegere geopolitică. Însă ne dorim foarte mult - pentru că știm că anume asta va duce la stabilitate - ca țările cu care cooperăm să aibă libertatea de a alege desinestătător cu cine să prietenească, cu cîți și în nici un caz prietenia acestor țări cu Uniunea Europeană nu e tratată ca un act dușmănos la adresa Rusiei. Și dacă aceste țări păstrează relații minunate, strînse cu Rusia, atunci nici Uniunea Europeană nu-și face complexe și nu vede în asta o amenințare. Iată, mie mi se pare că asta nu se întîmplă cu Rusia. Rusia continuă să creadă că întărirea colaborării acestor țări cu Uniunea Europeană ar atinge într-un anume fel interesele sale, iată de ce reacționează într-un mod atît de dureros și negativ”.

Radu Benea: Prin ce este atractiv Parteneriatul Estic pentru țările cărui îi este destinat?

Andrei Popov: „Sigur, nu trebuie supraestimată importanța acestei inițiative. E o inițiativă importantă, dar ea nu-i o baghetă magică și nu rezolvă toate problemele. Ceea ce trebuie să reținem este că cele 6 țări ale parteneriatului – Belarus, Ucraina, Moldova, Georgia, Armenia și Azerbaidjan – urcă pe o nouă treaptă, calitativ superioară, în relația cu Uniunea Europeană. Astfel, în paralel cu relația bilaterală, se produce și o colaborare pe planuri multiple între Uniune Europeană și regiunea respectivă în ansamblu. În acest fel, Uniunea Europeană începe să-și elaboreze o viziune și o politică multilaterală pentru întreaga regiune și nu doar pentru țări separate. E vorba de mai multe lucruri. Începând cu discuțiile privind regimul facilitat de vize și trecerea treptată la un regim liberalizat de călătorii fără vize. Este vorba și despre înființarea unei zone de comerț liber și nu doar cu Uniunea Europeană, dar și între țările parteneriatului. E vorba și despre colaborarea în domeniul energetic și întărirea securității energetice a acestor țări, precum și despre statutul relațiilor cu Uniunea Europeană, ceea ce Moldova, de altfel, și-a dorit de multă vreme, și într-adevăr aceste înțelegeri-cadru vor putea să se umple mult mai productiv relațiile cu un conținut concret în folosul cetățenilor acestor țări. Eu sînt sigur că oamenii și de pe malul drept al Nistrului și de pe malul stîng al Nistrului vor simți la modul real, într-o perspectivă medie, influența pozitivă a acestor programe. Iarăși, fără a supra-estima importanța lor, pentru că viața nu se schimbă peste noapte. Dar neapărat trebuie să ținem cont că situația celor 6 țări ale parteneriatului este de așa natură încît ele sînt nevoite să manevreze între Moscova și Occident. Relațiile economice și comerciale cu Uniunea Europeană sînt foarte importante. Și este important ca printr-o politică echilibrată și chibzuită să fie subliniat faptul că întărirea prieteniei și parteneriatului cu Uniunea Europeană nu este în nici un caz îndreptată împotriva Rusiei. Eu cred că dacă evenimentele vor evolua în această direcție, în viitorul apropiat neîncrederea și suspiciunile Rusiei vor dispărea, iar locul lor le vor lua deschiderea și dorința de colaborare cu Uniunea Europeană în această regiune”.

Radu Benea: Oficialitățile europene au spus tot timpul că Parteneriatul Estic e destinat ambelor

maluri ale Nistrului în egală măsură. De ce ar trebui Transnistria să fie interesată de acest proiect și cum ar putea să se implice?

Andrei Popov: „Uniunea Europeană ca și întreaga comunitate internațională, inclusiv Federația Rusă, consideră Transnistria drept parte integrantă a Republicii Moldova. Deși de facto ea nu se supune autorităților constituționale ale Moldovei, de jure – regiunea transnistreană este parte a Moldovei.

De aceea, toate programele oferite Republicii Moldova se extind și asupra Transnistriei. În plus, Parteneriatul estic e adresat nu doar guvernelor, ci și cetățenilor acestor țări. Haideți să vedem. Regimul de facilități comerciale oferit Moldovei și Transnistriei de către Uniunea Europeană – adică, taxe reduse la export, iar la unele produse absolut fără nici o taxă - a fost utilizat din plin în ultimii 2 ani și chiar într-o măsură mai mare de către agenții economici transnistreni, decît colegii lor moldoveni.

La fel, următoarea etapă – cea a zonei de comerț liber – va fi de un și mai mare folos. În plus, cetățenii de pe ambele maluri ale Nistrului vor putea să obțină mai ușor vize, iar într-o perspectivă medie, peste cîțiva ani, cred, este foarte probabilă liberalizarea completă a regimului de vize cu Uniunea Europeană. Și multe alte lucruri, proiecte concrete de colaborare inter-universitară sau între asociații profesionale. A nu utiliza aceste posibilități, a-ți fi teamă de ele, a le interpreta ca pe niște primejdii, cred că este contra-productiv și înseamnă o auto-limitare. Înainte de a accepta ceva sau de a renunța la ceva, trebuie să încerci acest lucru, ca apoi să faci o comparație.

Eu cred că toți cetățenii țării noastre, din Transnistria, cetățenii celor 6 țări din Parteneriatul estic înțeleg destul de bine ce este colaborarea cu Rusia, cunosc multe despre Rusia, poate chiar mai multe decît despre propria regiune, pentru că mediile rusești sînt principalele surse de informare pentru mulți dintre ei, dar de ce n-am proceda în așa mod încît, cunoscînd foarte bine Rusia, să cunoaștem mai multe și despre Uniunea Europeană, să ne formăm propriile idei despre Uniunea Europeană nu din imaginile emisiunilor de genul „Moravurile lor”, ci să mergem noi înșine în țările Uniunii Europene și revenind acasă să facem apoi o comparație între aspectele pozitive și mai puțin pozitive, să preluăm tot ce e mai bun atît din Est, cît și din Vest, și astfel

să ne întărim propria identitate, propriul specific, spre binele nostru comun”.

9. Victor Chirilă, Director de Programe APE: Autoritățile Moldovene Sunt Sortite să Țină Cont de Rezoluția Parlamentului European cu Privire la Moldova. Info-Prim Neo. 13.05.2009.

La 7 mai, Parlamentul European a aprobat Rezoluția cu privire la situația din Republica Moldova. Prin acest document Legislativul UE a condamnat cu fermitate campania amplă de hărțuiri, gravele încălcări ale drepturilor omului și toate celelalte acțiuni ilegale ale guvernului moldovean în perioada de după alegerile parlamentare. Dar, în același timp, a chemat statele membre ale UE și Comisia Europeană să revizuiască sistemul de vize al UE pentru Moldova, în vederea relaxării condițiilor regimului de acordare a vizelor pentru cetățenii moldoveni. De asemenea, a reafirmat sprijinul pentru integritatea teritorială a țării și a nuanțat că este necesar ca UE să aibă un rol mai puternic în găsirea unei soluții la problema reprezentată de Transnistria. Și, poate cel mai important lucru, a invitat UE să facă tot ceea ce îi stă în putință pentru a oferi poporului moldovean un viitor cu adevărat european, altfel spus o perspectivă clară de a deveni membru al UE. Opoziția de la Chișinău a calificat Rezoluția Parlamentului European ca reprezentând o primă angajare serioasă a UE vizavi de evenimentele post-electorale din țara noastră. La rândul lor, reprezentanții PCRM au etichetat documentul în cauză că fiind o mostră de standarde duble și o insultă la adresa poporului Moldovei. Mai mult decât atât, aceștia din urmă încearcă să diminueze impactul acestei rezoluții asupra evoluției relațiilor Republicii Moldova cu UE, argumentând că Parlamentului European îi revine un rol insignifiant în politica externă a UE. Astfel de argumente contravin însă realităților și denotă, mai degrabă, că reprezentanții PCRM sunt familiarizați puțin sau aproape deloc cu atribuțiile și rolul ce îi revine de facto, în cadrul UE, Parlamentului European. Aceasta ignoranță explică doar parțial gafele impardonabile comise în ultimele săptămâni de guvernanți în raport cu Legislativului UE și membrii săi.

În realitate, însă, autoritățile moldovene vor fi obligate să țină cont de concluziile și recomandările Parlamentului European, iar argumentele sunt următoarele: Unu, la 16 iunie 2009, Moldova va

iniția cu UE negocierile cu privire la Acordul de Asociere. Or, un capitol important din acest acord se va referi la dialogul politic între autoritățile moldovene și cele europene, inclusiv la nivel parlamentar. Cu alte cuvinte, Parlamentul European va avea un cuvânt greu de spus în timpul procesului de negocieri asupra Acordului de asociere precum și a următorului Plan de Acțiuni Moldova – UE; Doi, odată negociat, viitorul Acord de Asociere cu UE trebuie să fie votat de Parlamentul European. În caz contrar, atâta timp cât acordul nu va avea girul legiuitorilor europeni, el va rămâne un document fără putere juridică; Trei, Moldova dorește pentru cetățenii săi un regim de călătorii fără vize în spațiul UE, or, un astfel de acord va necesita, din nou, aprobarea Parlamentului European. Același lucru este valabil și pentru un eventual Acord de liber schimb între Moldova și UE; Patru, bugetul UE, inclusiv resursele financiare prevăzute pentru politica sa externă, este aprobat de Parlamentul European. Altfel spus, asistența financiară alocată de UE țării noastre este acordată în baza aprobării Parlamentului European. Acesta din urmă poate mări sau diminua asistența financiară destinată statelor terțe. Acest „mic” detaliu nu este deloc de neglijat; Cinci, pe parcursul ultimilor ani, Parlamentul European a chemat în repetate rânduri statele membre ale UE să examineze posibilitatea acordării unei perspective clare de integrare europeană pentru Moldova. Or, dacă autoritățile moldovene vor continua să trateze cu indiferență și aroganță recomandările deputaților europeni, țara va pierde, cu certitudine, un important aliat în cadrul UE.

Analizată din perspectiva aspirațiilor noastre de integrare europeană, Rezoluția Parlamentului European nu este, nicidecum, un succes. Ea constituie, de fapt, un regres, pe care îl datorăm, în primul rând, „succeselor” realizate de autoritățile moldovenești pe calea implementării Planului de Acțiuni cu UE. Constatările făcute de parlamentarii europeni sunt dure și afectează grav credibilitatea autorităților noastre angajate în dialog cu Bruxellesul. Chișinăul oficial nu a făcut nimic pentru evita o astfel de evoluție. Dacă reprezentanții puterii ar fi intrat într-un dialog deschis și corect cu parlamentarii europeni, ei ar fi avut șansa să estompeze, într-o anumită măsură, criticile formulate la adresa lor. PCRM și Guvernul moldovean au ratat lamentabil această oportunitate.

Spre stupoarea europenilor, însă, ilustrei Ambasadoare a Moldovei la Strasbourg, dna Eugenia Kistruga, i s-a indicat să facă ceea ce dânsa face cel mai bine, adică să nu comunice cu „detractorii stătalității moldovenești” din Parlamentul European. Maniera în care a făcut-o i-a lăsat cu gura căscată pe mulți politicieni și diplomați europeni. Pentru așa ispravă, nu este exclus, că dna Kistruga ar putea să fie decorată cu Ordinul Meritul Civic. La rândul său, Președintele în exercițiu Vladimir Voronin a fost prea ocupat pentru a se întâlni cu delegația Parlamentului European, care, la sfârșitul lunii aprilie, s-a aflat la Chișinău pentru a se informa despre evenimentele post-electorale. Iar dl Grigore Petrenco, co-președintele Comitetului de Cooperare Parlamentară Moldova – UE a fost trimis la Strasbourg, fără a fi mandatat să discute cu parlamentarii UE. Rezoluția Parlamentului European este, de asemenea, un eșec al diplomației moldovene, pe care aceasta ar trebui să și-l asume, desigur, dacă mai are curaj și verticalitate.

De altfel, evenimentele post-electorale au scos în vileag, ceea ce pentru mulți devenise clar, și anume că diplomația noastră a ajuns, în ultimii ani, să fie o formă fără fond. După patru ani de implementare a Planului de Acțiuni cu UE, care are la bază și principiul bunei vecinătăți, Moldova a desconsiderat sistematic relațiile cu unicii săi vecini Ucraina și România. În raporturile Moldovei cu Ucraina, s-au acumulat o serie de probleme ce riscă să deterioreze dialogul politic între ambele state. Relațiile noastre cu România se află în prezent la cel mai jos nivel din istoria lor de 18 ani. Parteneriatul cu Occidentul alunecă treptat spre o perioadă de răcire. Iar relațiile Moldovei cu Rusia sunt prielnice, mai degrabă, pentru Moscova, decât Chișinăului. Pentru Rusia, contextul post-electoral de la Chișinău, a creat condiții prielnice pentru a-l determina pe Voronin să facă concesiile politice mult dorite de Kremlin în problema transnistreană sau în relațiile noastre cu UE și NATO.

„Sprijinul moral și politic” de care s-au bucurat Vladimir Voronin și PCRM din partea Moscovei, în timpul campaniei electorale și în contextul evenimentelor din 7 și 8 aprilie, nu este necondiționat. Declarația cu privire la problema transnistreană semnată de Vladimir Voronin, la 18 martie, la Moscova, apoi refuzul Moldovei de a participa la aplicațiile NATO ce au loc actualmente în Georgia, plus plecarea șefului diplomației

moldovene Andrei Stratan la recentul Summit de la Praga a Parteneriatului Estic, dar, vizitând mai întâi Moscova pentru a se consulta cu Ministrul de Externe rus Serghei Lavrov, toate aceste fapte sunt cât se poate de sugestive în această privință. În concluzie, dacă autoritățile moldovene se vor conduce și mai departe de sprijinul politic și încurajările morale ale Moscovei, ele riscă să nu observe că Rezoluția Parlamentului European este totuși o mână întinsă lor pentru a le ajuta să restabilească punțile de dialog cu UE, compromise în ultimul timp. În caz contrar, alternativa este doar izolarea țării și, în consecință, vulnerabilizarea independenței și suveranității sale.

10. Rusia Nu Mai Este Cea Mai Mare Putere din Spatiul Post-Sovietic. Revista 22. 21.05.2009.

Interviu cu dnii Nicu Popescu, Expert la European Council on Foreign Relations, Vlad Lupan, Expert independent, și Stanislav Secrieru, Cercetator asociat la Centrul de Studii Est-Europene și Asiatice(CSEEA).

Incepand din 1991, spațiul ex-sovietic s-a aflat permanent în atenția analistilor de politica externă. Tentativele Rusiei de a menține statele din ”vecinatatea apropiată” în sfera sa de influență, încercările Occidentului de a balansa puterea acesteia în regiune au fost subiecte de referință pentru o zonă unde se mai asteapta încă ”al treilea val de democratizare”. R. Moldova un stat mic, una dintre cele 15 republici post-sovietice, ne semnificativă în politica internațională dar cu o poziție strategică importantă-între UE și Rusia-a reaparut în aprilie 2009 în atenția opiniei publice de la București sau din UE prin revoltele de la Chișinău. S-a vorbit și s-a scris mult în presa de la București despre declarațiile belicoase și practicile nedemocratice ale regimului comunist al lui Vladimir Voronin. Au rămas și chestiuni neabordate. Pentru acestea am realizat trei interviuri scurte cu Nicu Popescu*, Vlad Lupan* și Stanislav Secrieru*, specialiști în relațiile internaționale din R. Moldova.

Întrebare: Pe 7 mai, UE a inaugurat Parteneriatul Estic, un program destinat sprijinirii statelor aflate în vecinatatea acesteia. Încă din anii 1990, UE a avut programe asemanătoare Parteneriatului (TACIS, INOGATE, PEV) destinate fostelor republici sovietice care nu au atins rezultatele preconizate (democratizare, respectarea drepturilor

omului, eliminarea coruptiei...). Care au fost principalele obstacole care nu au permis realizarea obiectivelor UE in spatiul ex-sovietic? Se poate vorbi de un obstacol "rusesc" sau doar de incapacitatea regimurilor din aceste state de a adopta reformele cerute de UE?

Nicu Popescu: Este vorba atat de incapacitatea acestor state de a se angaja intr-un proces ferm de reformare, cat si de politica Rusiei care a incercat pe alocuri sa beneficieze de contextul economic si politic opac din aceste state. Totusi, cred ca principala responsabilitate le revine statelor din regiune. Or statele baltice au gasit energia politica necesara pentru a avansa fenomenal de mult in directia reformelor, in pofida rolului Rusiei. In mare parte elitele post-sovietice care, de cele mai multe ori, sunt corupte si autoritare sunt principalul factor care explica esecul reformelor. Lipsa de atentie a Occidentului si influenta Rusiei sunt factori importanti, dar secundari.

Vlad Lupan: Cred ca se poate vorbi despre incapacitatea guvernurilor din statele respective de a absorbi programele si fondurile respective. Elitele locale au fost acei actori decizionali care au avut restante la implementarea proiectelor si reformelor UE. In acest context Rusia a avut doar un rol secundar, promovand interesele sale la nivel de elite si nu impotriva sau pentru un program. Moscova a fost, totusi, interesata de mentinerea sferei sale de influenta si a modelului sau „civilizational” pe care acum il numeste "democratie suverana”.

Stanislav Secieru: Nu sunt de acord cu formularea categorica cu privire la esecul politicilor UE in spatiul ex-sovietic. Sa incercam sa ne imaginam cum ar arata astazi vecinatatea estica in lipsa initiativelor si programelor UE (de exemplu EUBAM in cazul R. Moldova). Ar fi fost posibil ca tabloul sa fie mult mai sumbru. In timp, UE a fost un agent extern de modernizare care a presat autoritatile sa adopte un cadru legislativ european care sa creeze un mediu legal si institutional favorabil dezvoltarii democratice si atractiv pentru investitori. Insa implementarea efectiva a actelor normative tine de autoritatile locale si nu de UE. Tocmai de aceea inclin sa cred ca in mare parte responsabilitatea pentru esecul reformelor il poarta autoritatile si intreaga clasa politica din fostele republici sovietice. De cele mai multe ori, acestea au preferat un joc ingust perpetuand logica sistemului si mimand reforma in loc sa rastoarne status-quo-ul si sa puna

in aplicare masuri dureroase chiar cu pretul propriei cariere politice, asa cum s-a intimplat cu multe guverne din Europa Centrala si de Est in anii '90. Rusia nu a facut altceva decat sa speculeze miopia elitelor si lipsa angajamentului ferm pentru restructurari politice si economice fundamentale si ireversibile.

Întrebare: R. Moldova pare ca se afla într-o situatie fara iesire. Este dependenta economic de Rusia, iar UE nu poate oferi o alternativa la relatiile economice cu aceasta. In plus, spatiul ex-sovietic are cateva incercari ratate de democratizare/evadare(Georgia si Ucraina) de sub tutela Moscovei cu sprijin occidental. Ce ar putea schimba situatia R. Moldova, in particular si a intregului spatiul post-sovietic, in general?

Nicu Popescu: Dependenta economica a R. Moldovei, dar si a altor state post-sovietice de Rusia este unul dintre cele mai eronate mituri care circula in UE, inclusiv in Romania. Or, UE ii revine peste 50% din comertul extern al R. Moldovei, si numai 15% din exportul R. Moldovei se indreapta catre Rusia. Romania luata separat este un partener comercial mai important pentru R. Moldova decat Rusia.

Apropo, UE este un partener comercial mai important decat Rusia si pentru Ucraina, Georgia, Armenia si Azerbaijan. Chiar si in ultimii ani de crestere economica rapida in Rusia, importanta economica a Moscovei in CSI a fost in declin relativ fata de UE. Rusia, insa compenseaza aceasta irelevanta economica crescanda printr-un activism politic si diplomatic, dar si prin investitii care vizeaza sectoare strategice din statele post-sovietice ca infrastructura energetica. Deci, economic UE este mult mai importanta pentru R. Moldova, Rusia isi joaca mai abil cartile sale politice.

Evolutiile din R. Moldova nu prea au cum sa influenteze substantial situatia din spatiul post-sovietic. Este prea mica pentru a o face. De fapt R. Moldova este statul CSI cel mai conectat la UE, si cel mai putin dependent de Rusia in plan economic, politic si in privinta securitatii. Comparativ cu alte state CSI ca Ucraina, Georgia sau Armenia, R.Moldova isi poate permite un spatiu de manevra extern mult mai larg in raport cu Rusia. Problema e ca logica sistemului politic intern de la Chisinau – din ce in ce mai centralizat – indeparteaza R. Moldova de UE.

Vlad Lupan: Este o perceptie gresita si din pacate larg raspandita, bazata pe date de acum cativa ani. Nu traim intr-o lume statica. Acum principalul partener comercial al Republicii Moldova este UE, iar Romania se afla chiar pe primul loc. UE are o pondere de 50% in comerțul cu Republica Moldova, pe cand Rusia are doar 15%. R. Moldova nu este dependenta economic de Rusia, ea este dependenta energetic. UE a oferit deja preferinte comerciale autonome, inasa R. Moldova nu a fost capabila sa le utilizeze pe deplin. Uitati-va la studiile publicate de ONG Expert-Grup din R. Moldova si veti vedea cum a evoluat relatia economica dintre Chisinau si UE. Acum se discuta un Acord de Comerț Liber Aprofundat. Un astfel de Acord ar putea permite economiei R. Moldova integrarea pe piata europeana, dar si o continua deschidere spre est, nu numai in Rusia, dar si pe alte piete de desfacere spre care tind toate economiile din UE. De altfel, tot Expert-Grup a publicat la inceputul anului 2009 un studiu privind fezabilitatea ACLA/Deep FTA. Cred ca as gresi daca as ancora comerțul pe directii geografice sau politice. Mai importanta este metoda sa de functionare, aici este problema R. Moldova, ii lipseste un mediu de business predictibil, in baza principiilor unui stat de drept. Chiar UE a mentionat cu diverse ocazii cinci domenii unde este nevoie de progres in R. Moldova, printre care si mediul business si climatul de investitii. Astfel, pentru a aduce R. Moldova si alte state din spatiul post-sovietic la normalitate este nevoie ca in primul rand UE sa inteleaga ca are un potential mult mai mare. Atat atractivitatea cat si potentialul (puterea) Bruxelles-ului pot si trebuie sa fie utilizate pentru ceea ce UE stie mai bine: democratizare (stat de drept, institutii democratice, drepturile omului, economie adecvata conform criteriilor de la Copenhaga). UE inevitabil va intra in competitie cu Rusia. In relatia UE-Rusia exista doi jucatori, iar Kremlinul este pe pozitii mai interesate. Daca vorbim despre conceptia populara a unei "relatii pragmatice", atunci tocmai acest pragmatism trebuie sa prevaleze. Si in fine, pentru aceasta UE trebuie sa-si intareasca instrumentele pe care le are la dispozitie.

Stanislav Secrieru: Problema dependentei economice de Rusia trebuie demistificata. Pentru majoritatea statelor din Est, UE a devenit un partener comercial principal. De exemplu Belarus care nominal face parte din Uniunea Rusia-Belarus si beneficiaza de un pret la gaze preferential exporta in

UE 45% din produse, iar in Rusia 35%. Pentru Azerbaijan, UE si Turcia sunt principalii parteneri comerciali, Rusia cedand gradual pozitii. Rusia a contribuit din plin la reorientarea dramatica a exporturilor tarilor post-sovietice prin sanctiuni economice si razboaie comerciale purtate cu vecinii sai. Tendinta a fost facilitata si de preferintele asimetrice comerciale acordate de UE, care au ancorat aceste state si mai puternic la piata europeana. Drept dovada recenta solicitare a R. Moldovei adresata Comisiei Europene pentru marirea cotelor acordate in cadrul regimului preferential pentru 2010.

Fara indoiala criza economica globala va afecta evolutiile in spatiul post-sovietic. In Caucaz, Armenia a fost afectata serios. Efectele acesteia incep sa se simta si in R. Moldova. E nevoie de o prezenta mai consistenta a UE pentru a proteja statele post-sovietice de presiunile Rusiei bazate pe formula bani (sau doar promisiuni) in schimbul favorurilor politice.

Daca privim din perspectiva interna, doar reformele politice si economice pot schimba situatia in spatiul post-sovietic si in particular in R. Moldova. Criza economica va face regimurile mult mai vulnerabile si, in consecinta, mai putin predispuse la schimbare. Cladite pe logica stabilitatii, regimurile politice post-sovietice vor cauta o cenzurare mai aspra a opozitiei, orice critica pe timp de criza va fi incadrata la actiuni impotriva intereselor nationale sau interventia actorilor externi interesati in destabilizarea tarii.

Întrebare: Statele baltice, foste republici din componenta URSS au devenit membre ale NATO si UE, integrandu-se sferei de influenta a Occidentului. La fel ca si R. Moldova sau Georgia acestea nu au avut legaturi istorice/simbolice importante cu Rusia asa cum au Belarus si Ucraina? De ce nu permite Moscova un scenariu asemanator celui parcurs de statele baltice pentru R. Moldova si Georgia?

Nicu Popescu: Problema principala e ca nici Georgia nici R. Moldova nu s-au apropiat nici la 25% de performanta statelor baltice cla capitolul reforme si democratizare. Rusia doar a beneficiat de incapacitatea acestor state de a se mobiliza pentru implementarea reformelor. R. Moldova si Georgia au ratat singure toate oportunitatile de europenizare in anii'90, iar proiectul putinist de recreare a unei sfere de influente rusesti a aparut ceva mai tarziu.

Vlad Lupan: Scenariu baltic vine impotriva perceptiei rusesti conform careia toata lumea este in lupta cu Rusia, precum si impotriva perceptiei perdantului din razboiul rece si a imperiului care trebuie sa se refaca. Declaratiile ministrului de Externe rus, Serghei Lavrov din primavara lui 2009 sunt cel mai bun exemplu al mentalitatii „cetatii asediate” pe care o are Rusia. Trebuie totusi sa intelegem ca Federatia Rusa a avut si va avea in continuare un comportament de realpolitik prin care, pe de o parte, se va actiiona ca o mare putere, desi este slaba atat militar cat si economic, iar pe de alta parte, va incerca sa intervina in toate aranjamentele posibile cu „plangeri” de constrangere a intereselor sale, doar pentru a extrage beneficii din cedările pe care, eventual, le-ar face. In zona estica, Rusia este capabila in continuare sa influenteze elitele locale, inasa si UE si SUA au o pondere nu mai putin importanta. Daca va exista un angajament ferm in Europa si SUA in ce priveste Estul, lucrurile se vor schimba, inasa nu imediat.

Stanislav Secrieru: Povestea de succes a tarilor baltice a avut loc in alt context international: influenta exceptionala pe care a avut Occidentul asupra Rusiei (SUA nu a recunoscut anexarea tarilor baltice de URSS si a fost foarte activa in a convinge Moscova sa-si retraga trupele din tarile baltice), o situatie economica dificila a Rusiei si resurse limitate pentru a promova interesele in spatiul ex-sovietic, elitele in tarile baltice extrem de determinate si constiente de importanta momentului. In cazul R.Moldovei si Georgiei acum exista cateva elemente defavorabile: criza economica si prioritatile Occidentului (Afganistan, Pakistan, Iran); Moscova, care desi este lovita de criza, se simte la fel de increzatoare si determinata sa conserve sfera privilegiata de interese in spatiul ex-sovietic (criza economica este chiar o oportunitate in acest sens); clasa politica din ambele tari care isi consuma prea multa energie in batalii politice interne sterile si este incapabila sa promoveze o agenda cu bataie lunga. Personal, as schimba accentul de la de ce Rusia nu permite la de ce R. Moldova si Georgia nu sunt in stare sa emuleze exemplul balticilor?

Întrebare: Analistii de politica internationala sustin ca Rusia foloseste conflictele inghetate ca instrument de manipulare a regimurilor de la Chisinau, Tbilisi, Erevan sau Baku. In plus, din punct de vedere istoric Transnistria nu a facut parte din R. Moldova. De ce nu au renuntat regimurile lui

Mircea Snegur, Petru Lucinshi sau Vladimir Voronin la Transnistria?

Nicu Popescu: Nu prea cunosc state care sunt gata sa renunte la teritorii de buna voie. Chiar si in Romania – un stat consolidat, care se afla in UE si NATO – dezbaterile privind tinutul secuiesc sau independenta Kosovo sunt defensive. Pana si un stat puternic ca Romania este sensibil la chestiuni teritoriale de acest gen, ori este normal ca un stat atat de fragil ca R. Moldova sa fie si mai sensibil, si chiar uneori obsedat de integritatea teritoriala. Totodata trebuie sa intelegem ca Transnistria nu constituie o prioritate adevarata pentru populatia R. Moldovei. Este mai de graba o obsesie a elitelor decat a populatiei. Conform majoritatii sondajelor din R. Moldova doar 2-3% din populatie considera Transnistria problema numarul unu a R. Moldova, si doar 10% o plaseaza in topul celor 3 prioritati. De exemplu in Azerbaidjan – cca 53% din populatie considera Nagorno-Karabakhul prioritatea numarul unu. Populatia din R. Moldova este mult mai preocupata de problema somajului, cresterea economica, saracie sau integrarea europeana. Elitele politice de la Chisinau sunt mult mai focusate pe Transnistria decat majoritatea populatiei. Dar, acest lucru se schimba treptat.

Vlad Lupan: Intr-adevar, Rusia foloseste cu succes conflictele inghetate pentru a influenta viata politica interna a statelor unde exista asemenea conflicte si zone instabile. Inasa, Transnistria nu a fost niciodata considerata de catre cetatenii R. Moldova o zona straina – din contra, componenta etnica a regiunii preponderent romaneasca (censul din 1989 a aratat ca in regiune traiesc 45% „moldoveni”) a generat o atitudine de apartenenta la nivel local si guvernamental. Lipsa unor frontiere reale, greu de trecut, pana in 1918 inca nu a reusit sa schimbe perceptiile, dar nici legaturile de rudenie existente nu se pot modifica. Problema renuntarii trebuie sa fie tratata si prin prisma internationala –vezi exemplul Georgiei, care nu a reusit sa se „debaraseze” de regiunile separatiste chiar daca acest fapt i-ar fi permis presupuse progrese in procesul de aderare la NATO, intr-un anumit viitor. Precedentul international din Georgia si lipsa de vointa a actorilor internationali de a crea un astfel de scenariu are un anumit rol in contextul transnistrean. Discutiile despre separarea Transnitriei au inceput timid in Republica Moldova, inasa din considerente locale, dar si internationale si regionale (teama Ucrainei fata de precedent in

Crimeea) nu este una din optiunile care se discuta serios. In fine, probabil s-ar putea vorbi despre o izolare a regiunii si ulterior o eventuala solutionare a conflictului in baza principiului inviolabilitatii frontierelor existente, dar acest lucru ar fi imposibil fara implicarea UE, SUA si nu in ultimul rand a Ucrainei.

Stanislav Secrieru: Renuntarea la Transnistria ar echivala cu sinucidere politica. Toti actorii politici au plasat solutionarea conflictului in oferta lor electorala. Transnistria a fost de multe ori o scuza convenabila pentru esecul reformei interne, de ce sa renunti la ea atunci? Nimeni nu vrea sa ramana in istorie drept presedintele in mandatul caruia R. Moldova a pierdut o parte insemnata din teritoriu. Explicatia ca Transnistria nu a facut parte din R. Moldova nu va fi acceptata de populatie, iar politicianul care isi va asuma aceasta pozitie devine extrem de vulnerabil la atacurile oponentilor. In realitate renuntarea la Transnistria nu rezolva problema R. Moldova pentru ca Transnistria nereformata va fi o sursa constanta de riscuri si amenintari la adresa Chisinaului. Renuntarea la Transnistria poate produce efectul dominoului, Rusia isi va muta poate atentia asupra problemei statutului autonomiei Gagauz-Yeri.

Întrebare: Sunteti cetatean al R.Moldova si cunoasteti foarte bine realitatea sociala de pe peste Prut. Ce inseamna pentru moldoveanul obisnuit Romania? Se poate vorbi de "romanofobie" si in randul populatiei sau doar la nivelul clasei politice? Dar Rusia? Este perceputa ca un inamic care nu lasa Moldova sa iasa de sub tutela sa sau doar ca un partener extern?

Nicu Popescu: Cred ca votul recent de la Eurovision a raspuns la aceasta intrebare. R. Moldova a acordat Romaniei 12 puncte, iar Rusiei 6 puncte. Si asta in urma unei perioade de isterie anti-romaneasca masiva in mass-media controlata de guvernul de la Chisinau declansata in urma protestelor postelectorale din R. Moldova. Adevarul este ca exista cateva segmente de elita la Chisinau care sunt foarte romanofobe, si acestea sunt destul de prezente in guvernul actual. Dar nici fobii antirusesti evidente nu exista la scara larga in R. Moldova. De exemplu, conform sondajelor 72% din populatie vrea aderarea la UE si aproximativ 50% din populatie considera ca R. Moldova ar trebuie sa mentina un parteneriat strategic cu Rusia. In cazul R. Moldova cred ca ne ciocnim de o masa a populatiei care este apatica,

neimplicata politic si care nu este motivata nici de sentimente de romanofobie nici de rusofobie.

Vlad Lupan: Nu exista nici romanofobie la nivelul populatiei si nici la nivelul clasei politice – generalizarile de acest gen sunt gresite in sine. Cum putem vorbi despre romanofobie la nivelul clasei politice liberale, sau a altor partide democratice pro-occidentale daca acestia spun clar ca sunt romani si limba lor materna este romana? Exista doar cateva partide neocomuniste care au o atitudine ostila fata de Romania, iar in cazul PCRM (Partidul Comunistilor din R. Moldova) este vorba si de un „teatru” pe care il joaca in fata Moscovei pentru a obtine sustinerea acesteia in plan politic local. Acum un an, majoritatea cetatenilor Republicii Moldova raspundeau in cateva sondaje publice ca in perceptia lor, Romania este statul care poate sa asiste cel mai bine R. Moldova in integrarea europeana, in conditiile in care intre 60-70% din populatia de peste Prut vrea integrarea europeana. Problema aici este conectata la politicile guvernamentale de oscilatie in politica externa intre Occident si Rusia. Puteti observa si oscilatia in relatia cu Romania, in dependenta de interesul PCRM. O cu totul alta realitate ar aparea in cazul guvernarii partidelor de opozitie. Rusia este considerata, din cauza mass-mediei controlata de guvernare, partenerul strategic principal al R.Moldova. Acesta perceptie este rezultatul unei propagande comuniste. Exista si perceptii conform carora Rusia nu este un jucator onest in raporturile cu R. Moldova. Lucrurile nu sunt atat de liniare in acest sens.

Cetatenii R. Moldova nu cred ca relatiile cu Romania sau Rusia trebuie sa fie proaste. In general, au o atitudine binevoitoare fata de contactele internationale bune ale R. Moldova, poate chiar datorita educatiei dobandite in timpul URSS si in mod particular dupa proclamarea independetei. In timpul URSS (in ciuda divergentelor din razboiul rece) in randul populatiei era promovata imaginea unui stat pasnic si prietenos pe arena internationala, o perceptie care nu contravine mentalitatii locale si persista, iar dupa proclamarea independentei stabilirea relatiilor internationale cu alte state a fost considerata de elite si populatie drept un factor important in viata statului. Din alta perspectiva, voi mentiona impresia personala conform careia guvernarile care au esuat in reformele lor economice, in permanenta au adus problematica internationala in atentia populatiei, ca sa distraga

atentia acestora de la problemele interne – un argument valabil și pentru întrebările de mai sus.

Stanislav Secrieru: Pentru cetățeanul de rând România se asociază cu diverse imagini, intensitatea acestora variind de la caz la caz (în funcție de studii, statut social, ocupație, interese, limba vorbită, experiența personală, vârsta). România poate fi percepută prin termeni ca: stat membru UE, Occident, problema cetățeniei, drumuri mai bune, scandalurile din fotbal (sunt mulți microbisti care urmăresc atent viața fotbalistică din România), președintele Basescu, problema rromilor, consulatul României de la Chișinău, punctul de trecere vamală, prestația organelor de ordine, iluminatul public, sistemul de protecție socială. Deseori imaginea României este produsul reflecției comparative (comparații cu Rusia, alte state membre UE sau R. Moldova însăși).

Nu se poate vorbi de romanofobie printre cetățeni. În general România se bucură de o atitudine pozitivă printre moldoveni. Acest lucru este confirmat și de sondajele realizate de instituțiile specializate din R. Moldova. În unele cazuri, se poate vorbi despre instrumentalizarea antiromanismului pentru a avansa pe scara ierarhică.

Însă există un segment sceptic, care nu este impresionat de performanța economică a României și e atras de aroganța superputerii energetice de la Est în raporturile cu Occidentul. În aceste cazuri atașamentul față de Rusia acordă sau întretine un sentiment de superioritate și satisfacție de a fi parte, simbolic și psihologic, la un centru gravitațional alternativ și mai apropiat mental. Acest segment este reprezentat de consumatorul important de produse media rusești. Romanofobia este prezentă în unele cercuri politice de la Chișinău, dar acest sentiment nu cuprinde întreaga clasă politică. Dar, în general moldovenii percep favorabil sau neutru Rusia, nu se poate vorbi despre rusofobie pronunțată și asumată pe larg. Lozinca „bagaje, gara, Rusia” de mult nu mai este de actualitate în R. Moldova. Un segment (nu este majoritar) care a transat pentru sine definitiv problema identității naționale, este destul de critic față de autoritățile și politica promovată de Rusia.

<http://ape.md/libview.php?l=ro&idc=183&id=662>